

Tartu Universitet
Institutionen för germansk, romansk och slavisk filologi
Avdelningen för skandinavistik

STENKASTNING OCH EXPLOSIONER I HUSBY:
En komparativ textanalys av tematiken i nyhetsartiklar om upplopet i Husby
Magisteravhandling

Författare: Artur Kokk
Handledare: Niklas Henriksson

Tartu 2014

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING.....	1
1.1 Syfte.....	1
1.2 Husbyupploppet 2013.....	3
1.3 Frågeställningar.....	4
1.4 Tidigare forskning.....	5
1.5 Disposition.....	7
2. TEORI.....	8
2.1 Svenska massmedia.....	8
2.2 Nyhetsartikel.....	8
2.3 Rubrik.....	9
2.4 Sammanfattning.....	10
3. METOD OCH MATERIAL.....	11
3.1 Makroregler.....	11
3.2 Källmaterial.....	12
4. ANALYS.....	14
4.1 Rubrikerna i dagspressen: Svenska Dagbladet & Dagens Nyheter.....	14
4.1.1 Sammanfattning av rubrikerna i dagspressen.....	15
4.1.2 Rubrikerna i kvällspressen: Aftonbladet & Expressen.....	16
4.1.3 Sammanfattning av rubrikerna i kvällspressen.....	17
4.1.4 Sammanfattning av både dagspress och kvällspress.....	17
4.1.5 Jämförelse av rubrikerna i dagspress och kvällspress.....	19
4.2 Ingresser och brödtexter i dagspressen och kvällspressen.....	20
4.2.1 Dagspressen: Svenska Dagbladet.....	21
4.2.2 Dagspressen: Dagens Nyheter.....	28
4.2.3 Sammanfattning av ingresser och brödtexter i dagspressen.....	30
4.2.4 Kvällspressen: Aftonbladet.....	31
4.2.5 Kvällspressen: Expressen.....	35
4.2.6 Sammanfattning av ingresser och brödtexter i kvällspressen.....	37
4.2.7 Jämförelse av ingresser och brödtexter mellan dagspress och kvällspress.....	38
4.3 Vad rubrikerna inte säger om upploppet i Husby?.....	38
4.4 Resultat.....	40

5. AVSLUTANDE DISKUSSION.....	43
5.1 Vidare forskning.....	44
6. LITTERATURLISTA.....	46
6.1 Primärkällor.....	47
7. RESÜMEE.....	51

1. INLEDNING

1.1 Syfte

Syftet med den här magisteruppsatsen är att med hjälp av konkreta exempel avslöja de tematiska relationerna och skillnaderna mellan de olika textdelarna av produkten nyhetsartikel. I den här uppsatsen utgås det ifrån den generella uppfattningen att en typisk nyhetsartikel består av följande tre delar: rubrik (titel, headline), ingress (inledning) och brödtext.

Utgångspunkten för den här uppsatsen är antagandet att en typisk modern läsare inte läser igenom nyhetsartiklar i dess helhet, utan så att säga bläddrar igenom rubrikerna, tills hon hittar något intresseväckande. Forskaren Daniel Dor beskriver fenomenet på följande sätt: "The empirical starting point for this discussion is the rather obvious fact that readers do not always read news items beyond the headline. On the contrary, most readers spend most of their reading time scanning the headlines than reading the stories." (Dor 2003: 718) Även om de typiska tidningsläsarna bara vill läsa artiklar de är intresserade av, får de en hel del information utifrån rubrikerna de möter vid den så kallade bläddringen. Därför tycker jag att frågan om rubrikernas roll i nyhetsdiskursen är relevant, speciellt för att rubrikerna kan påverka en typisk läsares, eller informationkonsumenters hållning och syn i mycket högre grad än man kan ana.

Orsaken till att det är viktigt att undersöka detta är att det finns många som använder den information de läser från tidningarna i sina vardagsliv. Till exempel i samband med politik, när man ska gå rösta, utgår man oftast ifrån informationen man har fått i massmedierna, och i många fall är det just den skriftliga nyhetsdiskursen som gäller. Till exempel har medieforskaren Andrew Blake genomfört en undersökning där han jämför rubriker med skildringar i artiklarna i sin helhet i kanadensisk massmedia i samband med riksdagsvalet i Kanada 2004, och resultatet han kom fram till beskriver han på följande sätt:

The analysis shows a considerable difference between articles and their headlines in terms of emphasis and issue salience. It also demonstrates how the tone of election coverage appeared to change when viewed exclusively through the prism of the headlines versus the lens of full stories. Hence, voters who scanned headlines were supplied with a different set of heuristic cues than those paying closer attention. (Blake 2007: 24)

Även om de största tidningarna i Sverige inte längre är direkta språkrör för de politiska partierna, anser forskarna Sigurd Allern och Mark Blach-Ørsten att de ändå kan kopplas till vissa politiska ideologier (Allern & Blach-Ørsten 2011: 102). Nyhetsdiskursens starka koppling till politisk ideologi kan anses vara en fara för demokratin, särskilt om man tar till hänsyn att det finns missvisande information i rubrikerna, och att en modern läsare ägnar en stor del av insatsen vid nyhetskonsumering åt just bläddring av rubrikerna.

Ett annat exempel på rubrikernas betydelse är sådana fall där läsare grundar sina val och beslut angående fråga om hälsa på information de stöter på i massmedierna. Till exempel när man läser nyheter på Aftonbladets webbsida, och vid läsningen av rubriker stöter på en som heter "Forskare: Snus bra för folkhälsan". Låt oss anta att den hypotetiska läsaren inte bryr sig så mycket om snusets påverkan på hälsan, och går vidare till nästa rubrik, och så vidare tills hon hittar något som är av intresse, och klickar på den. Oavsett om den hypotetiska läsaren nu är intresserad av hälsan i samband med snus eller inte, har hon läst denna rubrik, och fått uppfattningen att det enligt forskarna är bra för hälsan att snusa. Faktumet är dock att den här rubriken är missledande och journalisten John Granlund, som skrivit artikeln, har citerat samma forskare i brödtexten som i rubriken, fast i brödtexten citeras forskaren på följande sätt: "Snus är inte riskfritt men det är långt mindre farligt än att fortsätta röka, kring detta faktum finns det en stor enighet." (Granlund, 2013) Det är tydligt att informationen i rubrik och brödtext varierar kraftigt i exemplet. Det som egentligen avsågs var, att snuset endast är bra i jämförelse med andra tobaksalternativ, och inte bra för hälsan i för sig. Den hypotetiska läsaren, som endast läst rubriken, kommer däremot inte fram till denna information, och när hon exempelvis måste ta något slags beslut angående detta (t.ex. rösta på om det ska säljas snus i skolor), finns det en risk att hon utgår i från den missledande informationen i rubriken. Det betyder att missledande rubriker också i viss mån kan anses vara en fara till hälsan.

I den här uppsatsen antas att när man endast läser rubriker, så får man tillräckligt med informationen om något viss tema eller en viss händelse för att så att säga hänga med, men inte tillräckligt för att vara medveten om viktiga nyanser. Med andra ord får man en svart-vit bild av något tema eller händelse, och man blir inte tillräckligt informerad för att kunna dra några välgrundade eller vettiga slutsatser om detta.

Man kan argumentera för att utrymmet för en rubrik är begränsat, och att det är en omöjligt uppgift att lyfta fram alla viktiga moment eller nyanser av en händelse i en så liten textenhet som en nyhetsrubrik, men vid läsning av nyheter har jag upptäckt att rubrikerna i olika tidningar oftast fokuserar på likartade aspekter, och sammanträffandet av teman i rubrikerna om ett visst ämne i detta fall är märkvärdigt.

Med begreppet *tema* menas i den här uppsatsen en aspekt, eller del av en huvudhändelse (Husby upploppet), som kan uttryckas med en proposition. Därför används begreppen aspekt, proposition och tema i hög grad synonymt i den här uppsatsen. Van Dijk förklarar begreppet tema på följande sätt:

Intuitively, a topic or theme is what the discourse is about, globally speaking. Similarly, the topic of a lecture or a book is more or less equivalent with what we understand by its subject or subject matter. We then refer to the most important, central, or dominant concepts of a lecture or book. The same is true when we speak about the topic of a conversation. Such a topic is a summary or the gist of a conversation. (Van Dijk 1988: 41)

Skillnaden mellan Van Dijks definition och hur begreppet används i den här uppsatsen är att hans definition täcker en bredare betydelse, och skulle inom den här uppsatsens ramar anses vara synonymt med begreppet *ämne*. Det betyder att enligt Van Dijks definition skulle Husbyupploppet ses som ett *tema* i min uppsats, medans jag behandlar Husbyupploppet som ett *ämne*, som består av olika *aspekter*, eller *teman*.

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka hur mycket informationen på den tematisk nivån kan skilja sig mellan de olika textdelarna av en nyhetsartikel. I uppsatsen undersökas det vilken typ av information man hittar i brödtext, inledning och rubrik om en viss händelse. Meningen med detta är att avslöja hur en läsare kan få en missvisande bild av en viss händelse, när hon endast läser rubrikerna.

1.2 Husbyupploppet 2013

Händelsen i analysen är upploppet i Husby som ägde rum i Stockholm mellan den 19 och den 25 maj 2013. Konflikten ägde rum mellan ett hundratal ungdomar och polisen över sex nätter, och

resulterade i brända fordon, vandaliserade objekt och våldsamma sammanstötningar, där bland annat flera polismän skadades. Incidenten som utlöste upploppet anses vara en händelse, som skedde veckan innan, där polisen sköt ihjäl en 69-årig knivbeväpnad man vid ett gripande. Det finns också andra möjliga förklaringar till upploppets uppkomst, men utredningen av detta faller utanför den här uppsatsens ramar, på grund av att denna uppsats endast koncentrerar sig på informationen i pressen och inte är ute efter de "riktiga" anledningar till upploppet. Husbyupploppet är ett bra exempel för analysen på grund av det rörde många känsliga sidor i det svenska samhället, bland annat polisvåld, integrationspolitik, rasism, arbetslöshet bland ungdomar osv. Allt detta är något som folk oftast har starka åsikter om, och dessa åsikter påverkas i hög grad av massmedierna. Upploppet fick också en stor internationell uppmärksamhet. Till exempel rekommenderade Storbritanniens utrikesministerium och USA:s ambassad i Stockholm sina medborgare att undvika de drabbade områdena i Stockholm. Dessutom avrådde Nederländernas utrikesministerium sina medborgare att inte besöka områdena Husby, Tensta, Hagsätra, Kista, Rinkeby, Rågsved, Skogås, Fittja, Älvsjö, Vällingby, Jordbro och Södertälje. Ett likadant meddelande skickades också ut av Nya Zeelands utrikesdepartementet angående Husby, Hagsätra, Rågsved, Skogås och Södertälje.

1.3 Frågeställningar

Huvudfrågan som uppsatsen skall besvara är: Vilken information på den tematiska nivån får människorna som bara läser rubriker, till skillnad från de som läser nyhetsartiklar i helhet angående Husbyupploppet? Dessutom innehåller den här undersökningen en komparativ aspekt som gäller dagspress och kvällspress i detta sammanhang. Mer specifikt skall alltså följande frågor besvaras:

- 1) Vilka teman tas upp i rubrikerna angående Husby utloppen?
- 2) Vilka teman tas upp i ingresserna och i brödtexterna?
- 3) På vilket sätt skiljer sig informationen i rubriker och andra textdelar?
- 4) Finns det skillnader mellan dagspress och kvällspress när det gäller tematiken i de olika textdelarna?

Alla dessa svar skulle enligt min mening ge en tydligare bild av den information som olika läsartyper får vid läsning av nyhetstexter. Med olika läsartyper menas här två olika hypotetiska läsare: en som inte är speciellt intresserad av Husbyupploppet och som endast läser rubriker repsektive en som är intresserad av ämnet och som även läser ingresser och brödtexter. Allt detta är en del av en större fråga inom det här forskningsområdet, nämligen: I vilken grad och på vilket sätt

påverkar rubrikerna läsarnas åsikter och syn på deras omgivning?

Naturligtvis finns det också andra aspekter av nyhetsdiskursen som påverkar läsaren på många sätt, t.ex. bilder som kompletterar artiklar med mera. Jag har dock valt att koncentrera analysen endast på texten på grund av uppsatsens begränsade utrymme.

1.4 Tidigare forskning

När det gäller den skriftliga massmediediskursen som forskningsämne, kan man inte bortse från arbetet som gjorts av skaparen av den kritiska diskursanalysen Teun A. Van Dijk. Hans arbete om nyhetsartiklar och deras väsen är inflytelserikt på många olika nivåer. Han har undersökt både struktur och innehåll av produkten nyhetsartikel, samt förhållandet mellan dessa två sidor. Till exempel presenterar han i sin bok *News as Discourse* (1988) sin teori om makro- och mikrostrukturer, vilket är en universiell förklaring till nyhetsartiklarnas formella uppbyggnad, och ett bra exempel på hans arbete om den strukturella sidan av nyhetsdiskursen. Hans artikel *New(s) Racism: A Discourse Analytical Approach* (2000) är däremot ett bra exempel på hur hans arbete om förhållandet mellan innehåll och form i nyhetsdiskursen. I artikeln beskriver han de olika formella drag och strategier som används för att framställa en artikels innehåll i ett visst ljus, för att framföra en viss agenda, exempelvis nyrasismen.

Andra forskare som har bidragit till undersökningen av nyhetartiklar är Elizabeth Thomson och Peter Robert White. En analys av nyhetsartiklarnas struktur presenterar de i sin artikel *The news story as rhetoric: linguistic approaches to the analysis of journalistic discourse* (2008). Samt har Thomson undersökt värderingar och attityder i nyhetstexter, och även frågan om subjektivitet och objektivitet i detta sammanhang. Ett exempel på det är hans artikel *Subjectivity, Evaluation and Point of View in Media Discourse* (2005) där han analyserar de olika lingvistiska och strukturella strategierna som journalister använder för att skapa vissa attityder till och värderingar av innehållet av en nyhet.

Man kan konstatera att en kritisk ansats och fokuseringen på värderingar och attityder vid undersökning av nyhetsartiklar har varit belysande, problematiskt är dock att dessa undersökningar i hög grad utgår från antagandet att läsarna läser artiklar i sin helhet, vilket egentligen i stor utsträckning inte är fallet idag. Detta lyfter fram en fråga om läsarna i verkligheten kommer fram till dessa värderingar och attityder som står i ingresser och brödtexter överhuvudtaget.

När det gäller frågan om rubriker i nyhetsmedia så finns det många olika forskare som har närmat sig detta ifrån ett antal olika håll. Till exempel finns det forskare som undersöker rubrikerna utifrån ett pragma-lingvistiskt perspektiv. Ett exempel på detta är Katarzyna Molek-Kozakowska, som har undersökt sensationalismen i rubrikerna. Ett centralt synsätt i hennes arbete är att rubrikerna bär en viktig pragmatisk funktion, nämligen att locka läsaren att läsa vidare, och i sin artikel *Towards a pragma-linguistic framework for the study of sensationalism in news headlines* (2013) beskriver hon detta på följande sätt: "Sensationalism is then a selectively applied discursive strategy to make a news item appear to be more important, interesting and relevant, and thus newsworthy, than it really is." (Molek-Kozakowska 2013: 177) Enligt henne kan sensationalismen i nyhetstexter levereras genom olika pragma-lingvistiska strategier och mekanismer, t.ex. genom valet av teman, illokutioner, narrativa former, värderingsparametrar osv. Det betyder alltså att det inte endast är innehållet som kan vara sensationell, utan också formen. (Molek-Kozakowska 2013: 179)

Sedan finns det forskare, som utgår ifrån ett kognitiv-lingvistiskt perspektiv. Ett exempel, förutom Van Dijk, på detta är en undersökning av Joke De Lange, Nada Vasic och Sergey Avrutin, som presenteras i deras artikel *Reading between the (head)lines: A processing account of article omissions in newspaper headlines and child speech* (2009) där de jämför utelämningsprocessen i nyhetsrubriker och i barnspråk. Dessutom har forskaren Daniel Dor undersökt rubrikernas funktion och deras genereringsprocessen i artikeln *On newspaper headlines as relevance optimizers* (2003).

När det gäller just rubrikernas missvisande karaktär, och skillnaden i fråga om information i rubrik och brödtext, så är det ett i hög grad utforskat område. Den enda, mig veterligen, som har närmat sig till fenomenet, är den kanadensiske forskaren Andrew Blake. I sina artiklar *Media-Generated Shortcuts: Do Newspaper Headlines Present Another Roadblock for Low Information Rationality?* (2007) och *Behind the Headlines, It's a Different Story? Variations in the Supply of Mass-Mediated Political Information* (2008) visar han med en kvantitativ analys hur kraftigt informationen varierar i rubriker och brödtexter i nyhets- och debattartiklar i samband med politiken i Kanada.

Sammanfattningsvis kan man säga att även det har forskats om rubrikerna i nyhetsdiskursen utifrån många olika håll och perspektiv, är fenomenet om deras missledande påverkan ett i stor utsträckning utforskat område, och detta inte bara i Skandinavien, utan i västervärlden överhuvudtaget.

1.5 Disposition

Den här uppsatsen börjar med ett inledande avsnitt som innehåller syfte, frågeställningar och tidigare forskning. I denna del presenteras också ämnesvalet, samt motiveras dess relevans. Dessutom innehåller denna del av uppsatsen en ämnesrelaterade översikt över den forskning som hittills publicerat. Avsnitt 2 ägnas åt den teoretiska bakgrund, som analysen bygger på. I avsnitt 3 förklaras metoden som används för att analysera materialet, dvs vilket "verktyg" jag har använt för att komma fram till resultatet. I samma avsnitt presenteras dessutom urvalet av källmaterialet, dvs de nyhetsartiklar som undersöks i analysdelen, samt varför har jag valt just de artiklarna. I avsnitt 4, som är analysavsnitt, visas och förklaras steg för steg analysens gång, vilket följs av en presentation av resultatet. Det avslutande avsnittet innehåller en avslutade diskussion där bland annat möjliga vägar för vidare forskning inom det här forskningsområdet presenteras.

2. TEORI

I det här kapitlet redogörs för den teoretiska bakgrunden, som uppsatsen bygger på. Meningen med detta är att ge en överblick över de teoretiska grunderna till begreppen svensk massmedia, nyhetsartikel och rubrik.

2.1 Svenska massmedia

Ett teoretiskt grundantagande för den här analysen är att svensk massmedia är en del av en större mediaenheten som kan kallas för västerländsk massmedia, och därmed inte skiljer sig från andra mediasystem i västervärlden. Orsaken till att begreppen västerländsk media och svensk media används nästan synonymt i den här uppsatsen, är att det inte finns några större strukturella eller funktionella skillnader mellan de två typerna. Den svenske mediaforskaren Henrik Örnebring skriver i sin artikel *Comparative European journalism: the state of current research* (2009) att Hallin och Mancini, som tidigare delat olika mediasystem i tre – North/Central European (democratic corporatist model), Mediterranean (polarized pluralist model) och North Atlantic (liberal model) – har påpekat att skillnaderna mellan dessa tre systemen nästan har försvunnit och blivit allt mer homogena och liknar den liberala nord-amerikanska modellen. (refererad i Örnebring 2009: 10) På grund av denna sammansmältning tycker jag att det inte är någon mening att isärsetta svensk massmedia från det bredare begreppet västerländska massmedian. Det betyder att teoretiska iakttagelser från annan västerländsk mediaforskning också tillämpas på den svenska media.

2.2 Nyhetsartikel

När det gäller teoretiska utgångspunkter angående strukturen av produkten nyhetsartikel, så utgår jag i denna uppsats ifrån Van Dijks teoretiska antagande om nyhetstext som en schematiskt organiserad struktur vilket han beskriver i sin artikel *Structures of News in the Press* (1985). Han framhåller att en typisk nyhetsartikel i princip börjar med en sammanfattning, som utgörs av rubrik och ingress, vilket följs av den viktigaste händelsen i artikeln (Main Event), samt att kommentarer till händelserna brukar komma sist i texten. (van Dijk 1985: 88f)

Van Dijk betraktar ingress och rubrik som en enda enhet som han kallar för summary (sammanfattning), men i den här uppsatsen görs ingen skillnad mellan textdelarna ingress och

brödtext. Textdelarna uppdelas istället på så sätt att rubriken särskiljs från de andra textdelarna. Ingress och brödtext ligger på samma nivå, och jämförelsen sker mellan rubrik å ena sidan, och ingress tillsammans med brödtext å andra sidan. Detta på grund av nyhetsartiklarnas funktionella särdrag på internet. Med detta menas att när man läser nyheter på tidningarnas webbsidor möter man först en rubrik, och när man är intresserad av ämnet och klickar på rubriken för att läsa vidare, kommer man till ingressen och brödtexten samtidigt. Det är alltså ett tvåstegssystem (rubrik till ingress+brödtext), och inte ett trestegssystem (rubrik till ingress till brödtext) för läsaren.

Ett annat synsätt i fråga om nyhetsartiklarnas struktur hittar man hos mediaforskarna Thomson och White. I sin artikel *The news story as rhetoric: linguistic approaches to the analysis of journalistic discourse* (2008) anser de att en typisk nyhetsartikel börjar med det som är viktigast, och att det som är viktigt presenteras tidigt i artikeln. Det som anses vara viktig, kan vara olika i olika kulturer, men principen att riktningen går från viktig information till oviktig information stämmer hela tiden. (Thomson & White 2008: 6) Det betyder att det viktigaste i en nyhetstext alltid står i rubriken, och att man kan finna den näst viktiga information i ingressen, vilken följs av brödtexten. De påpekar också att handlingen i brödtexten inte är kronologiskt ordnad, utan består av olika subteman, vilka kommenterar, förklarar och preciserar det som sagts i rubriken och ingressen. Thomson och White beskriver rubriken som en kärna och kallar de andra textavsnitten i en artikel för satelliter. De hävdar att förhållanden mellan kärnan och satelliten är starkare än förhållanden mellan olika satelliter, och att en sådant orbitalt system började dominera nyhetstexter redan i slutet av 1800-talet och tidigt på 1900-talet. (Thomson & White 2008: 10)

Den traditionella synen på nyhetsartiklarnas struktur och behandling av rubriker och ingresser som sammanfattare är dock enligt min mening ett alltför förenklat synsätt och stämmer inte så mycket idag som det gjorde tidigare på grund av de förändringar i massmediernas villkor som orsakats av digitaliseringen och globaliseringen de senaste decennierna.

2.3 Rubrik

När det gäller de teoretiska antagandena angående rubriken, så är ett av de viktigaste synsätten att rubrikerna är optimerare av relevansen. Forskaren Daniel Dor framhåller att en bra rubrik ger läsaren så mycket relevant information som möjligt med så lite insats från läsaren som möjligt (Dor 2003: 696). Kort sagt så betyder det att en bra rubrik ger läsaren intressant information på ett

lättförståeligt sätt. Dor poängterar att man tidigare har delat in rubrikerna i olika kategorier så som tabloidrubriker, dagspressrubriker, lokalpressrubriker, citatrubriker osv, och tillskrivit de olika kommunikativa funktioner, men egentligen kan man bortse från dessa skillnader när man behandlar rubrikerna som optimerare av relevansen. (Dor 2003: 695f)

Dor utgår ifrån Sperbers och Wilsons relevansteori, som hävdar att de mänskliga kognitiva processerna är inriktade på att nå största kognitiva effekt med minsta processiva insats. Det viktiga enligt den här teorin är alltså relationen mellan den kontextuella effekten och insatsen av processing. Det betyder att en bra rubrik är kontextuellt effektiv (relevant/intressant/viktig för läsaren) och lätt att processera (så snabbt och enkelt som möjligt). (Dor 2003: 699)

Där utöver skriver Dor att många forskare har noterat att rubrikerna inte alltid sammanfattar, utan ibland endast lyfter fram eller citerar något, hänvisar till medieforskaren Allan Bell, som har delat rubrikerna i två: rubriker, som fokuserar på huvudtemat i artikeln, och rubriker, som lyfter fram någon sekundär händelse eller detalj. (Dor 2003: 697).

Det centrala angående rubrikerna enligt Dor är antagandet att även om rubrikerna i olika typer av medier skiljer sig ganska mycket från varandra, till exempel finns det rubriker som sammanfattar och rubriker som lyfter fram något sekundärt, så kan man förena alla dessa varianter i en teori, den så kallade relevansteorin. Han skriver att det inte spelar någon roll om rubriken sammanfattar eller lyfter fram något sekundärt, för ibland kan man till och med nå större kontextuell effekt genom att lyfta fram något sekundärt snarare än genom att sammanfatta hela narrativen. (Dor 2003: 706)

2.4 Sammanfattning

Den viktigaste teoretiska utgångspunkten i den här analysen är att det idag finns många nyhetskonsumenter som endast läser rubriker, och att rubrikernas påverkan på läsaren har fått alltför lite uppmärksamhet inom forskningen i den skriftliga massmediediskursen. Ett annat viktigt antagande är att den traditionella idén om rubrikerna som sammanfattare är ett alltför förenklat synsätt, och att rubrikerna inte skall ses endast som sammanfattare, utan de kan också fokusera på något sekundärt i berättelsen. Den tredje teoretiska utgångspunkten är att det inte finns några anmärkningsvärda skillnader mellan svensk och västerländsk massmedia, och all teori som tas upp i uppsatsen angående västerländsk media gäller också för svenske media, och tvärtom.

3. METOD OCH MATERIAL

I det här kapitlet redogörs det för metoden som används för att genomföra analysen, dvs att det relevanta i fråga begreppen makroregler och propositionen förklaras. Dessutom presenteras källmaterialet och dess urvalsprocess.

3.1 Makroregler

Artiklarna i undersökningen analyseras med hänsyn till propositionerna som de består av. Med propositionen menas här den minsta språkliga enhet som kan vara antingen falsk eller sann, oavsett om den uttrycks i direkt eller indirekt anförning. En proposition uttrycker därför alltid något slags handling eller tillstånd, t.ex *Han är trött* eller *De sover*. För metoden i den här uppsatsen används de makroreglerna som Van Dijk förklarar på följande sätt:

Macrorules essentially reduce information. This reduction can take place in three different ways. First, we can simply delete all information that is no longer relevant in the rest of the text, such as local details. Second, we can take a sequence of propositions and replace them by one generalization. Instead of saying that we have a cat, a dog and a canary, we can more succinctly say that we have pets. Third, we can replace a sequence of propositions that denote the usual conditions, components, or consequences of an act or event by one macroproposition that denotes the act or event as a whole. Going to the airport, checking in, walking to the gate, etc. can be aptly summarized by the macroproposition "I took a plane to ... We construct an overall event by its constituent details and, therefore, call this the construction rule. Deletion, generalization, and construction, then, will be taken as the three major macrorules that reduce information of a text to its topics. (Van Dijk 1988: 32)

Det betyder att meningarna eller satserna i texten, som på en semantisk nivå handlar om samma sak, genereras med hjälp av makroreglerna (deletion, generalization och construction) till en proposition, som kortfattat representerar det som textavsnittet handlar om. På grund av att det hierarkiska förhållandet mellan makropropositionerna inte är relevant i den här uppsatsen, och att det endast kommer att fokuseras på vilka teman som tas upp i artiklarna överhuvudtaget, kallas makropropositioner bara för propositioner.

Tillämpning av makroregler innehåller dock en subjektivitetsfaktor. Van Dijk resonerar att det är den enskilde språkanvändaren, som ger mening åt en text. På grund av detta kan olika personer

sammanfatta en och samma text på olika sätt, detta på grund av att de kan ha olika åsikter om vad som är det viktigaste i texten som skulle lyftas fram. Enligt van Dijk beror detta på olika personernas individuella intressen. (Van Dijk 1988: 33) Till exempel kan en läsare sammanfatta meningen *Polischefen sa vid presskonferensen att två polismän blev allvarligt skadade* med propositionen *Polismän blev skadade*, medan en annan läsare skulle sammanfatta det med propositionen *Det hölls en presskonferens*. Olika läsarna kan alltså uppfatta vad som är relevant på olika sätt för att de har olika individuella intressen.

Med analysen av de propositioner som representerar olika teman i artikeln ska det visas vilket det tematiska förhållandet mellan propositionerna i rubrikerna och propositionerna i ingresser och brödtexter är. Propositionerna kommer att sammanföras enligt vilket tema eller aspekt av händelsen av Husbyupploppet de handlar om. Det betyder att propositionerna i rubrikerna kommer att kategoriseras efter temat, och därefter jämföras med teman som tas upp i ingress och brödtext.

3.2 Källmaterial

För källmaterialet har jag valt 24 nyhetsartiklar från de största svenska tidningarna. Materialet hämtas från både kvällspress och dagspress. Kvällspressen anses vara mycket mer sensationell och dess rubriker mer missledande, och utav detta väcktes också den komparativa aspekten av analysen. Med urvalet av artiklar både för dagspress och kvällspress ska det testas om det finns några tematiska skillnader mellan de två presstyperna.

Källmaterialet är hämtat från webbaserade nyhetssidor. Det vill säga att artiklarna i analysen är hämtade från de största svenska tidningarnas webbsidor: Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Expressen och Aftonbladet. Det är av två orsaker som jag har beslutat att analysera den skriftliga webbaserade nyhetsdiskursen. Den första anledningen är att läsning av nyheter på internet har ökat, medan papperstidningarnas roll har minskat. Eugenia Mitchelstein och Pablo J. Boczkowski, som har forskat om nyhetskonsumtion i det moderna samhället, konstaterar också att konsumtionen av nyheter på webben har ökat kraftigt de senaste åren (Mitchelstein & Boczkowski 2010: 1086). Detta är ett tydligt tecken på att onlinenyheternas påverkan på läsarna är stor och fortsätter att växa ständigt. Den andra anledningen är att rubrikernas roll är, om inte viktigare, så i alla fall tydligare än i papperstidningar. Med detta menar jag att när det gäller den vanliga tryckta tidningen, så ser man brödtexten oavsett om man vill det eller inte. Men i fall man läser nyheter på webben, måste man klicka på rubriken för att se brödtexten, alltså man måste göra en konkret extra insats för att komma

till artikelns ingress och brödtext. Det är just på Internet som man har större möjlighet att bli påverkad av rubriker, för att där är det just rubriker man måste utgå ifrån när det gäller att orientera sig genom informationen. Man måste läsa ett antal rubriker utan att se brödtexten innan man hittar någon rubrik man är intresserad av och klickar sig vidare till hela artikeln.

Materialet består, som sagt, av 24 stycken nyhetsartiklar. De är begränsade på så sätt att de alla handlar om ett och samma händelseförlopp, Husbyupproppet i Stockholm. Orsaken till detta är att det på så sätt blir tydligare vilka av de gemensamma temana eller aspekterna som lyfts fram i olika textdelar av artiklarna.

Det finns ytterligare en begränsningsfaktor när det gäller urvalet av artiklar, nämligen tidsbegränsningen. Artiklarna i analysen hittades med hjälp av Google-sök på följande sätt: sökorden "Husby" tillsammans med "Dagens Nyheter", "Svenska Dagbladet", "Aftonbladet" eller "Expressen" användes och dessutom avgränsades sökningen till den 19-29 maj. Därefter utvaldes manuellt alla artiklar som handlade om Husbyupproppet. Orsaken till att en tidsbegränsning sattes var att jag ville analysera den löpande informationen läsarna fick av händelserna.

4. ANALYS

I det här kapitlet genomförs analysen av de utvalda nyhetsartiklarna. Den första delen av analysen, som innehåller kapitlen från 4 till 4.1.5, skulle ge ett svar på frågan vad rubrikerna säger om Husbyupploppet på den tematiska nivån. Den andra delen av analysen, som innehåller kapitlen från 4.2 till 4.2.7, skulle ge ett svar på frågan vad ingresserna och brödtexterna säger om Husbyupploppet på den tematiska nivån. Den tredje delen av analysen, som innehåller kapitel 4.3 skulle ge ett svar på frågan vad rubrikerna inte säger om upploppet till skillnad från andra textdelarna om Husbyupploppet. Analysen avslutas med kapitel 4.4 som innehåller ett tydligt resultat som jag har kommit fram till med den här analysen.

4.1 Rubrikerna i dagspressen: Svenska Dagbladet & Dagens Nyheter

I det här avsnittet analyseras den information som utgjorde rubrikerna i dagspressen angående Husbyupploppet mellan 19-29 maj 2013, för att i nästa del av uppsatsen jämföra det med vad som skrevs i ingresserna och brödtexterna. Urvalet av rubriker i dagspressen består av 13 rubriker: 8 från Svenska Dagbladet respektive 5 från Dagens Nyheter. De är markerade med bokstaven D (för Dagspress) och en siffra. Rubrikerna från Svenska Dagbladet är följande:

- D1) Upplopp och bränder i Husby
- D2) Orolig natt och brända bilar i Husby
- D3) Megafonen om upploppet i Husby
- D4) Kravaller för tredje natten i rad
- D5) Stenkastning och nya bilbränder
- D6) Statsminister: "Det är inte okej"
- D7) Polisnotan för Husby: 10 miljoner
- D8) Bussar stoppas efter stenkastning

När det gäller tematisk koppling, så kan man säga att rubrikerna D1 och D2 i stort sett handlar om samma sak, vilket är huvudhändelsen, och de kan genom *generalization* representeras med en enda proposition *Det är upplopp*. Rubrikerna D3 och D6 handlar om bedömningar eller kommentarer till händelserna. D3 avslöjar egentligen ingenting om vad Megafonens kommentar är, och kan på en tematisk nivå med hjälp av *deletion* utelämnas, för att man inte får någon ny information om upploppet. Däremot uttrycker D6 en konkret utsaga av statsministern som uttrycker sitt missnöje

över situationen. D6 kan därmed uttryckas med hjälp av *generalization* med propositionen *Statsministern är missnöjd*. Rubrikerna D7 och D8 uttrycker resultatet, en om bussar och en annan om ekonomiska skador. Dessa kan uttryckas med propositionerna *Upploppet orsakade ekonomiska skador* och *Stenkastning stoppade bussar*. Rubrikerna D4 och D5 uttrycker fortsättningen av huvudhändelsen. Det betyder att de två rubrikerna tematiskt i hög grad är kopplade till rubrikerna D1 och D2, och kan därför hänföras till samma kategori på ett tematiskt plan.

Rubrikerna från Dagens Nyheter är följande:

- D9) Upplopp och bränder i Husby
- D10) Flera gripna i Husby
- D11) Reinfeldt uttalade sig om Husby
- D12) SD vill ha undantagstillstånd i Husby
- D13) Polisen markerar med hög närvaro i Husby

Rubriken D9 uttrycker också huvudhändelsen, liksom D1 och D2 i Svenska Dagbladet. D10 och D13 uttrycker resultatet, men nämner andra aspekter än som togs upp i SvD. D11 är en bedömning, och liknar rubrik D6 i Svenska Dagbladet, fast uttryckt med andra ord. D12 kan också uppfattas som en kommentar till eller bedömning av händelserna från SD:s sida. Gränsen mellan kommentar och resultat kan vara diffus, på grund av att kommentarer och bedömningar är orsakade av själva händelsen, och kan i en viss mån anses vara de verbala resultaten av händelsen, men jag har valt att ägna en egen kategori åt kommentarer för att de till sin natur är mycket annorlunda i jämförelse med den andra typen av resultat, dvs direkta fysiska skador orsakade av upploppet (brända bilar, skadade människor, stoppad trafik).

4.1.1 Sammanfattning av rubrikerna i dagspressen

Sammanfattningsvis kan man säga att när det gäller dagspressen så får den som endast läser rubrikerna information om händelserna i Husby som kan uttryckas med följande propositionerna: 1) *Det är upploppet*, 2) *Upploppet expanderar*, 3) *Politikerna fördömer upploppet*, 4) *Upploppet resulterade i gripandet*, 5) *Upploppet orsakade ekonomiska skador*, 6) *Upploppet stoppade busstrafik* och 7) *Polisen markerar hög närvaro*. Man kan konstatera att variationen mellan olika teman är ganska liten, är naturligt med hänsyn tagen till rubrikernas begränsade utrymme. Märkvärdigt är dock sammanträffandet av teman som togs upp. I huvudsak handlar de endast om huvudhändelsens beskrivning, bedömningar och konsekvenser. Ett tecken på variationsbristen är att

det till exempel inte tas upp några möjliga anledningar till upploppet, samt att variationen av källor när det gäller bedömningar är väldigt liten, det vill säga att endast politkernas åsikter kommer fram.

4.1.2 Rubrikerna i kvällspressen: Aftonbladet & Expressen

I det här avsnittet redogörs för rubrikerna i kvällspressen. Analysen består av 11 artiklar: 6 från Aftonbladet respektive 5 från Expressen. De är ordnade med markörerna K (för kvällsspress) och en siffra. Rubrikerna i Aftonbladet är följande:

- K1) Våldsamma upplopp i Husby i natt
- K2) Nya konfrontationer i Husby
- K3) Efter upploppen i Husby: "Här kommer nästa polismord att ske"
- K4) Fyra tonåringar anhållna efter upploppet i Husby
- K5) Reinfeldt bröt tystnaden om Husby
- K6) Löfven om Husby: Det är oacceptabelt och meningslöst

På den tematiska nivån är rubriken K1 samma som rubrikerna D1 och D2 (och även D4 och D5) i Svenska Dagbladet, och D9 i Dagens Nyheter, alltså de representerar huvudhändelsen, och kan på samma sätt som dem tillskrivas propositionen *Det är upplopp*. Rubriken K2 är nästan identisk med D5 i Dagens Nyheter, och kan sammanföras med samma proposition som genereras av D5. Rubrikerna K3, K5 och K6 uttrycker kommentarer till, eller bedömningar av upploppet och är tematiskt nära besläktade med varandra. K5 har en motsvarighet i dagspressen genom D11 och D6. Innehållet i K6 liknar K5, alltså missnöje med situationen, men är uttalat av en annan person. K6 kan således uttryckas med propositionen *Löfven fördömer upploppet*. Vem som står för kommentaren i K3 får läsaren inte veta, men utav kommentaren får läsaren veta att situationen är farligt för polisen. Denna rubrik kan genom *construction* uttryckas med propositionen *Situationen är farlig för polisen*. K4 handlar om gripandet av de misstänkta och har också en motsvarighet i dagspressen (D10). Rubrikerna i Expressen är följande:

- K7) Stenkastning och explosioner i Husby
- K8) Här drar polisen vapen mot Husby-ungdomar
- K9) Vittnet i Husby: Många är oroliga
- K10) "Polisen kallade oss 'luffare, apor, negrer'"
- K11) Bränder på flera nya platser i Stockholm

Rubrikerna K9 och K10 är kommentarer till händelserna. K9:s kommentar är mer konkret och introducerar ett nytt tema, vilket är att *Många är oroliga*. K10 som en kommentar är ett intressant fall, för att den syftar på att konflikten inte är så ensidig som andra rubriker ger intryck av. Det påpekas nämligen upp att polisen agerat otillbörligt mot någon som inte nämns i rubriken. Denna rubrik kan genom *construction* uttryckas med *Polisen förolämpade någon*. K7 och K11 handlar om huvudhändelsen, och är ett genomgående tema, vilket tas upp flera gånger i andra tidningar. Rubriken K8 uttrycker ett nytt tema, som hittills inte har tagits upp, nämligen att polisen drog vapen mot ungdomar, vilket är tematiskt nära knutet till rubriken K10.

4.1.3 Sammanfattning av rubrikerna i kvällspressen

Sammanfattningsvis kan man säga att många teman i rubrikerna är återkommande och tydligt kan delas in i grupper med motsvarigheter i andra artiklar. I likhet med dagspressen fokuseras det mycket på upploppets existens och expansion, alltså det sägs att det kastas sten, bränns bilar och att det fortsätter och sprider sig. Dessutom tas det upp en del konsekvenser, nämligen att personer greps och att poliser skadades. Där utöver handlar rubrikerna om polisens dåligt beteende i sammanhanget, att dra vapen mot ungdomar och använda glåpord. Rubrikerna handlar också om den generella oron kring situationen, alltså att många var rädda och att situationen var farlig för polisen. Två gånger tas det också upp att politikerna har kommenterat upploppet. Temana i kvällspressen angående händelserna i Husby kan sammanfattas med propositionerna: 1) *Det är upploppet*, 2) *Upploppet expanderar*, 3) *Poliser skadades*, 4) *Personerna greps*, 5) *Polisen betar sig dåligt* och 6) *Upploppet skapade oro*.

4.1.4 Sammanfattning av både dagspress och kvällspress

Man kan säga att det i rubrikerna togs upp olika teman eller aspekter av Husbyupploppet 2013. Dessa kan kategoriseras efter deras tematik på följande sätt:

- 1) *Det är upploppet* (D1, D2, D9, K1, K7)
- 2) *Upploppet expanderar* (D4, D5, K2, K11)
- 2) *Politikerna uttalar sig* (D6, D11, K5, K6, D12)
- 3) *Upploppet orsakade ekonomiska skador, Stenkastning stoppade bussar* (D7, D8)
- 4) *Polisen markerar med hög närvaro, Personer greps* (D13, D10, K4)

5) Situationen är farlig för polisen, Många är oroliga (K3, K9)

6) Polisen drog vapen mot ungdomar, Polisen förolämpade någon (K8, K10)

7) Megafonen uttalar sig (D3)

Det blir tydligt att rubrikerna som publicerades 19-29 maj i svenska massmedia angående Husbyupploppet, i hög grad är koncentrerade på själva huvudhändelsen, eller närmare sagt dess existens och fortsättning. Med andra ord uttrycker 9 utav 24 rubriker att det kastas sten, bränns bilar och generellt vandaliseras i Husby, och att det fortsätter och sprider sig.

En annan viktig aspekt, som tas upp i rubrikerna 5 gånger, är kommentarer från politiker om upploppet. Alla utom två (K5, D11) uttrycker något slags missnöje eller fördömande av upploppet. Endast K5 och D11 uttrycker neutralt att Reinfeldt har kommentarer till händelsen. Man ska också lägga märke till att rubriken D11 egentligen inte direkt säger att kommentaren handlar om just Husbyupploppet, men man kan förmoda att en läsare lätt kopplar ihop det med Husby på grund av att det vid samma tidpunkt också utgavs andra artiklar som handlar Reinfeldts kommentarer, och där sägs det direkt att det handlar om Husby, och när man bläddrar bland rubrikerna kan man lätt hitta förbindelsen mellan dessa rubriker. I en rubrik tas det också upp att Megafonen har uttalat sig om upploppet, men inget mer avslöjas med detta, och tillsammans med det faktum att det inte passar ihop med andra kommentarer pga att den inte kommer från politikerna, ligger den i en egen kategori.

Detta följs av teman som uttrycker det fysiskt destruktiva resultatet (bussar stoppas, 10 millioner i skador), och en annan typ av resultat, vilket är att polisen har ökat sitt närvaro i Husby och gripit flera misstänkta. Teman som tas upp två gånger i rubrikerna, uttrycker den generella oron upploppet har förorsakat, med andra ord att situationen är farlig och att folk är rädda.

Till sist tas det också upp teman, som syftar på att upploppet inte är totalt ensidigt, som de flesta rubrikerna hittills föreslår. Denna aspekt är att polisen har dragit vapen mot ungdomarna och förolämpat någon verbalt.

Sammanfattningsvis kan man säga att en läsare som bläddrar genom rubrikerna mellan den 19 och 29 maj i svenska skriftlig massmedia, får en bild av Husbyupploppet som en farlig, onödvändig

situation, som har skapat många negativa resultat. Ingenting i rubrikerna syftar på vad som kan anses vara anledningar till dess framkomst, vilket lämnar åt läsaren endast att spekulera om varför den farliga situationen har kommit till i överhuvudtaget.

4.1.5 Jämförelse av rubrikerna i dagspress och kvällspress

När det gäller likheter så finns det en del teman som tas upp i båda presstyperna. Dessa teman kan uttryckas med propositionerna *Det är upplopp* och *Upploppet expanderar*. En annan tematisk parallell handlar om en konsekvens och kan uttryckas med propositionen *Personer grips*. När det gäller konsekvenser, så finns det också en del skillnader mellan dagspress och kvällspress. I dagspressen tas det upp teman som kan uttryckas med propositionerna *Upploppet orsakade ekonomiska skador* och *Upploppet stoppade busstrafik*, medan det i kvällspressen tas upp att *Poliser skadades i upploppet*. En annan skillnad i förhållande till polisen i upploppet är att det i dagspressen tas upp att polisen markerar sin närvaro i Husby, medans kvällspressen lyfter fram polisens dåliga beteende. Dessutom tas det upp i kvällspressen att situationen är farlig för polisen. Ett annat tema som man endast hittar i kvällspressens rubriker, och som uttrycker den generella faran eller oron i Husby kan uttryckas med propositionen *Många är oroliga*. När det gäller kommentarer till händelserna som tas upp i rubriker, så finns det både likheter (Reinfeldt i både två), och skillnader (SD i dagspressen, Löfven i kvällspressen). När det gäller bedömningar inom dessa kommentarer så finns det negativa bedömningar (K6, D6, D12) och neutrala uttryck (K5, D11) i båda presstyperna.

Sammanfattningsvis kan man säga att variationen mellan rubrikerna i de två presstyperna är ganska stor. En läsare som hämtar information utifrån dagspressens rubriker får informationen om upploppet som kravaller i Husby, vilket resulterade i trafikstopp och stora ekonomiska skador, och som fördöms av flera politiker, samt att polisen försöker stoppa det och har gripit flera personer. Det är intressant att det i rubrikerna inte framkommer vilka som var deltagare i upploppet, det nämns inte att det var ungdomar, och inte heller varför upploppet hade uppstått överhuvudtaget. En läsare som däremot hämtar information utifrån kvällspressens rubriker, får veta att upploppet i Husby är en konflikt mellan två parter, på grund av att både polis och ungdomar nämndes flera gånger. Dessutom får man veta att konflikten inte är ensidig, det nämndes både ungdomarnas handlingar och polisens beteende (drar vapen, förolämpar). Man får också veta att situationen är farlig för polisen och att många är oroliga. Den största skillnaden mellan dagspress och kvällspress ligger just i att i dagspressen framställs upploppet som en kravall som polisen försökte stoppa, men i

kvällspressen beskrivs det som en konflikt mellan två konkreta parter. I likhet med dagspressen kommer det inte heller fram i kvällspressens rubriker, varför upploppet har uppstått över huvudet. Det lämnas således mycket plats för spekulationer för en rubrikbläddrare.

En möjlig förklaring till att kvällspressen också kastar ljus på Husbybornas åsikter kan ligga i dessa två presstypers traditioner och karaktär. Forskarna Henrik Örnebing och Anna Maria Jönsson beskriver det på följande sätt:

The populist nature of tabloid journalism may have many faults, but it can also be seen as an alternative arena for public discourse, wherein criticism of both the privileged political elites and traditional types of public discourse plays a central role. Tabloid journalism has the ability to broaden the public, giving news access to groups that previously have not been targeted by the prestige press [...], to effect societal change by redefining previously undebatable issues as in need of debate [...], and give rise to new forms of journalistic discourse that may be more accessible to the audience and less deferent towards traditional authority [...] (Örnebing & Jönsson 2007: 293f)

Den här förklaringen stämmer bra med resultatet. Det vill säga att man tydligt kan se att de analyserade rubrikerna i dagspressen mest fokuserar på den offentliga och institutionella rösten, medan kvällspressen även ger röst åt någon som kan förmodas vara en deltagare i upploppet, samt ett vittne. Detta kan anses vara som ett slags motstånd till den institutionella och offentliga diskursen, som bygger på auktoritet, och därför tycker jag att kvällspressens rubrik-bläddrare eller en typisk modern nyhetskonsument får en mer nyanserad bild av händelsen än dagspressens rubrikbläddrare.

4.2 Ingresser och brödtexter i dagspressen och kvällspressen

I den här delen av uppsatsen analyseras vilken information på den tematiska nivån en läsare får som klickar på rubrikerna och läser hela artiklar. Analysen genomförs med samma metod som med rubrikerna. Genom en närläsning av texterna, formuleras med hjälp av makroreglerna de olika teman som texterna handlar om. Propositionerna som uttrycker de olika temana skall visa vilka teman brödtexterna och ingresserna handlar om, och dessutom ge en översiktlig bild över informationen man får när man läser hela artiklar. Alla artiklar analyseras på samma sätt, fast analysens gång presenteras endast för den första artikeln. Det betyder att en analys steg för steg endast visas för den första artikeln, och detta på grund av uppsatsens begränsade utrymme. De

teman som tas upp i varje artikel presenteras genom propositioner, och dessa propositioner jämförs i nästa del av uppsatsen med propositionerna i rubrikerna, vilket skall ge en översikt över vilka de tematiska skillnaderna är mellan dessa två textenheter.

4.2.1 Dagspressen: Svenska Dagbladet

D1 – Den första artikeln i dagspressen som analyseras bär rubriken ”Upplopp och bränder i Husby” och när man klickar på titeln, får man läsa resten av artikeln, alltså ingressen och brödtexten. Ingressen av artikeln består av följande meningar:

Runt 50 till 60 ungdomar satte eld på bilar och kastade sten mot polisen i Husby i västra Stockholm natten till i dag. Tre poliser skadades lindrigt. (SvD/TT, 2014)

Den första meningen är endast en mer detaljerad beskrivning av vad det sägs i rubriken och introducerar inget nytt på den tematiska nivån. Den andra meningen uttrycker däremot ett nytt tema, och med hjälp av *deletion*, genom strykning av orelevanta detaljer som t.ex. lindrigt och antalet skade poliser, kan man uttrycka temat med propositionen *Poliser skadades*. Brödtexten börjar med följande avsnitt:

Enligt Megafonen, en ungdomsorganisation som bland annat är engagerad i Husby, är oroligheterna en följd av att en 69-årig man sköts ihjäl av polis vid en insats i Husby på måndagen för en vecka sedan. (SvD/TT, 2014)

Det här textavsnittet presenterar en möjlig anledning till upploppet. Det skrivs att enligt Megafonen orsakades oroligheter av en ihjälskjutning av en 69-årig man av polisen i Husby. Det här temat kan sammanfattas genom *generalization* med propositionen *Polisen dödade en man*. Brödtexten fortsätter med att presentera åsikter av Megafonens medlemmar som var vittnen till upploppet:

"Vi förstår att folk reagerar på det sättet", säger Rami Al-Khamisi från Megafonen i ett pressmeddelande.

Daniel Ghirmai är medborgarvärd i Husby, anställd av kommunen. Han var med under oroligheterna i helgen, iförd en jacka som identifierade hans funktion, och deltog i presskonferensen som ögonvittne.

– När vi kom hit så var det en bil som brann. Då fick vi gå undan. Sedan, när vi hade gått fram och skickat hem ett 30-tal ungdomar, så tyckte polisen att vi hade gjort ett dåligt jobb. Två av mina kollegor fick ta emot batongsmällor, säger Ghirmai.

Han säger att han själv fick höra flera glåpord från poliserna.

– Vi fick höra allt: luffare, pajas, apor, negrer. Och de frågade om vi inte hade hundar i vårt hemland, för vissa av kollegorna blev rädda för deras enorma hundar, säger han. (SvD/TT, 2014)

Den här textdelen presenterar en version av vad som hände enligt Megafonens presskonferens. De tar upp olika aspekter, bland annat att de försökte stoppa upploppet genom att skicka hem ungdomar och att de blev attackerade av polisen själva. Med *deletion* av de oviktiga detaljerna och generalisering av vad som hände, kan deras sida av händelsen sammanfattas med två propositioner: *Ghirmai med kollegor ville hjälpa polisen, Polisen attackerade dem*. Brödtexten fortsätter:

Innan den 69-årige mannen sköts i måndags hade han hotat poliserna med en machete. Då kastade polisen en distraktionsgranat för att kunna övermanna honom, vilket misslyckades. Megafonen kräver en oberoende utredning av händelsen och håller en presskonferens nu på förmiddagen. (SvD/TT, 2014)

Brödtexten återvänder till temat som togs upp i början, alltså den möjliga anledningen till hela upploppet. Skjutningen av den 69-årige mannen beskrivs närmare detaljer av. Det skrivs att mannen som blev skjuten hotade polisen, samt att polisens första försök att övermanna mannen misslyckades. Dessutom skrivs det att Megafonen inte är nöjd med polisens aktioner och de kräver en oberoende utredning av denna händelse. Det finns en hel del ny information här, fast på en tematisk nivå kan man säga att inget nytt större tema introduceras, utan det är detaljer av ett tidigare tema som tas upp, och därför har jag valt att inte sammanfatta textdelen av skjutningen med någon proposition. Den andra aspekten, vilket är Megafonens missnöje, är ett tema som talas om mer detaljerad senare i artikeln och diskuteras därför senare i analysen. Texten fortsätter med händelserna kring skjutningen av den 69-årige mannen:

Megafonen har på sin sajt tidigare skrivit om hur polisen gick ut med felaktig information om att 69-åringen fördes till sjukhus efter att han skjutits, medan kroppen i själva verket timmar efter skotten fördes bort i en likbil.

Polisens presstalesperson Lars Byström säger att det är för tidigt att säga om dödsskjutningen eller informationen kring den ligger bakom upploppen.

– Jag var den som gick ut med felaktig information kring dödsskjutningen, och är den förste att beklaga det misstahet. Om det dessutom lett till att en förort sätts i brand är det ännu mer beklagligt, säger Lars Byström. (SvD/TT, 2014)

Fast denna textdelen är tematiskt starkt kopplad till den föregående delen, introducerades ett nytt tema, som som anger en möjlig anledning till upploppet. Detta tema, eller anledningen kan uttryckas med propositionen: *Polisen gav ut felaktig information*. Texten fortsätter med en detaljerad beskrivning av huvudhändelsen:

Ett 50-tal hyresgäster evakuerades från ett bostadshus på grund av en garagebrand och centrum vandaliserades. Tre poliser skadades.

Totalt deltog ett 40-tal poliser och brandmän från fem stationer i Husby där oroligheterna startade vid 22-tiden på söndagskvällen. Oroligheterna pågick större delen av natten, men runt klockan 05.30 var det lugnt.

– Vi hade fått larm om brinnande bilar. När polisen kom till platsen möttes de av maskerade ungdomar som kastade sten, säger polisens presstalesperson Lars Byström.

Polisen har inlett en förundersökning om våldsam upplöpp, men vid sjutiden på måndagsmorgonen fanns ännu ingen misstänkt.

Under kvällen och natten brann flera bilar. Enligt Scanpix fotograf i Husby förekom uppgifter om att ett hundratal bilar brunnit. Han såg alla typer av utbrända fordon, bland annat lastbilar och en stor grusbil.

Vid 02-tiden kom larm om en brand i ett fristående garage på Nordkapsvägen. Rökutvecklingen var kraftig och minst ett 50-tal hyresgäster i de omkringliggande fastigheterna evakuerades och togs om hand i bussar under några timmar innan de fick återvända hem, uppger Stockholms brandförsvär.

På grund av gasflaskor i byggnaden kunde rökdykare inte gå in lokalen. I stället övergick man till defensiv brandbekämpning med skum.

– Det är omfattande skador i Husby centrum. Många glastrutor har krossats, säger Fredrik Andersson, länsvakthavande befäl vid Stockholmspolisen.

Enligt Andersson har oroligheterna böljat fram och tillbaka under kvällen och natten. Tre poliser skadades av stenar som ungdomar kastade mot dem.

Under natten utbröt också en mindre brand i en skola på Trondheimsgatan. (SvD/TT, 2014)

Texten presenterar detaljer av huvudhändelsen, men det nya temat som introduceras här, är resultatet, eller skador upplöppet orsakade. Detta kan sammanfattas med propositionerna: *Husby skadades* och *Polisen skadades*. Brödtexten fortsätter:

Vid den välbesökta presskonferensen deltog också Quena Soruco, aktiv i Megafonen:

– Vem ringer man till när det är polisen som attackerar? Jag har ingen aning, säger hon.

– Vi har försökt föra en dialog, men det är ingen som bryr sig. (SvD/TT, 2014)

Inget nytt introduceras på en tematisk nivå. Texten återvänder till teman som nämndes tidigare, alltså Megafonens missnöje med hur polisen behandlade situationen, och kan generellt uttryckas med propositionen *Megafonen är missnöjd*. Artikeln slutar med en beskrivning av vad som också kan tillskrivas resultatet och därför kan sammanfattas med propositionen *Situationen har blivit lugnare*:

Stämningen på gatorna är i dag lugn, rapporterar TT:s reporter. Poliser går omkring och pratar med folk, och de flesta är lugna, men en några är också väldigt upprörda över skadegörelsen och ungdomarnas framfart. (SvD/TT, 2014)

Vilka är då de teman som tas upp i ingressen och brödtexten? Ingressen handlar om endast två

teman: *Det är upploppet, Poliser blev skadade*. Den första av dem sammanfaller med vad som sägs i rubriken, och det andra temat är nytt. Brödtexten tar upp följande teman:

- 1) Polisen dödade en man
- 2) Ghirmai med kollegor ville hjälpa polisen
- 3) Polisen attackerade dem
- 4) Polisen gav ut felaktig information
- 5) Husby skadades
- 6) Polisen skadades
- 7) Megafonen är missnöjd
- 8) Situationen har blivit lugnare

Som man kan se, finns det flera olika teman som tas upp i brödtexten. I stort sett är brödtexten koncentrerat på fyra olika teman: anledningar till upploppet (Polisens dödande av mannen, Polisen gav ut felaktig information), själva upploppet (beskrivningar av huvudhändelsen), Megafonens missnöje med polisen (Polisens beteende mot folket), och resultatet (Husby och polisen skadades, situationen blivit lugnare). Man kan konstantera att läsaren som läst hela artikeln har blivit introducerat till fyra olika typen av teman angående händelsen, till skillnad från läsaren som endast läst rubriken, och blivit introducerat till bara ett av dessa teman. Det intressanta är att spekulationer kring anledningar och resultaten ligger högt i fokus i brödtexten, medans rubriken är starkt fixerat på själva huvudhändelsen.

D2 – Den andra artikeln i analysen bär rubriken "Orolig natt och brända bilar i Husby" och publicerades den 21 maj 2013. Utifrån teman i ingressen och brödtexten har med hjälp av makroreglerna följande propositioner formuleras:

- 1) Flera ungdomar greps
- 2) Upploppet fortsätter
- 3) Ungdomar förhindrar brandsläckningen
- 4) Polisens dödsskjutning ligger bakom upploppet
- 5) En man rånades i Husby

Liksom i D1, fokuserar rubriken på den generella situationen, vilken är upploppet, medan brödtexten även tar upp resultaten (1) och händelsen som initierade upploppet (4). Temana 2 och 3

är tematiskt nära rubriken och uttrycker i hög grad samma sak. Temat 5 är intressant på så sätt att det handlar om något som enligt artikeln inte har något att göra med själva upploppet.

D3 – Artikeln heter "Megafonen om upploppet i Husby", och publicerades i SvD på 20 maj 2013. Med hjälp av makroregler genereras följande teman utifrån textdelarna ingress och brödtext:

- 1) Upploppet är kopplad till dödsskjutningen
- 2) Megafonen kritiserar polisen
- 3) Polisen förolämpade folket
- 4) Megafonen kräver oberoende utredning av skjutning

Rubriken uttrycker ett ganska generellt tema, nämligen att ungdomsorganisationen Megafonen har uttalat sig angående Husby upploppet. Brödtexten tar upp flera olika teman, bland annat dödsskjutningen veckan innan, som anses vara den möjliga anledningen till upploppet. Hela artikeln är kraftigt fokuserad på Megafonens syn på händelsen. Organisationens åsikter om polisen tas upp, och dess olämpliga beteende mot folket i Husby. Teman i ingressen och brödtexten sammanfattas bra med propositionen i rubriken. Rubriken är en generell proposition och alla andra teman som tas upp har utgångspunkt i vad som sägs i rubriken. I det här fallet är det klart att rubriken har den klassiska funktionen, vilket är att sammanfatta brödtexten. Intressant är dock att temat i rubriken är ganska neutralt, medan teman som tas upp i andra textdelar i hög grad uttrycker värderingar av situationen.

D4 – Artikeln bär rubriken "Kravaller för tredje natten i rad" och publicerades den 21 maj 2013 på SvD's webbsida. Ingressen och brödtexten behandlar teman som kan uttryckas med följande propositionerna:

- 1) Kravaller fortsätter
- 2) 8 personer har gripits
- 3) Ingen har blivit skadad
- 4) Ungdomarna är frustrerade med polisens beteende
- 5) Husbyborna försöker förhindra oroligheterna

Temat 1 är tematiskt samma som rubriken, alltså uttrycker att upploppet fortsätter i Husby. Dessutom tas ett par nya teman upp som rubriken inte syftar på, t.ex. att det också finns människor i

Husby som är emot kravaller och inte sympatiserar med det som ungdomarna håller på med (5). Där utöver tas det upp att ungdomarna är frustrerade över polisens beteende (4), vilket kan tolkas som en anledning till att upploppet inte har slutat än. Dessutom handlar artikeln om några resultat som kravallerna har orsakat (2, 3).

D5 – Artikeln heter "Stenkastning och nya bilbränder". Den publicerades den 21 maj 2013 och innehåller följande teman:

- 1) Kravaller fortsätter
- 2) Polisen förberedder sig
- 3) Polischefen uppmanar polismän
- 4) Medborgarvårdar samarbetar med polisen

Polisens beteende är ett tema som återigen står i fokus. Enligt artikeln är polischefen medveten om hur polisens beteende har påverkat upploppet, och uppmanar sina män att uppträda bättre (3). Ett annat viktigt tema är medborgarvårdarnas samarbete med polisen i Husby (4), vilket är ett tecken på att konflikten inte är så ensidig som rubrikerna kanske antyder. Läsaren som läser brödtexten får bland annat veta att det finns en mängd personer i Husby som är starkt emot upploppet. Brödtexten tar alltså upp aspekten att händelserna inte ska ses som en konflikt mellan Husbyborna och myndigheterna, och att alla personer i Husby som på något sätt är aktiva i upploppet inte har en gemensamt fiende eller ett gemensamt mål.

D6 – Artikeln har rubriken "Statsministern: "Det är inte okej"". Den blev publicerad den 21 maj 2013 och när man har valt att läsa vidare efter rubriken, stöter man på teman, som kan uttryckas med följande propositioner:

- 1) Reinfeldt fördömer upploppet
- 2) Reinfeldt uppskattar polisen
- 3) Reinfeldt vill förbättra integrationen
- 4) Ask fördömer upploppet
- 5) Romson skyllar på misslyckande politik
- 6) SD skyllar på en oansvarig politik

Artikeln är mycket fokuserad på politikernas åsikter om upploppet. Det förekommer kommentarer

från statsministern Fredrik Reinfeldt, justitieministern Beatrice Ask, Miljöpartiets Åsa Romson och verigedemokraternas Björn Söder. Intressant är dock att det i brödtexten presenteras åsikter av fyra olika personer, medan rubriken endast presenterar statsministern Fredrik Reinfeldts åsikter. Detta är ett exempel på hur rubriken inte har en sammanfattande roll. Om rubrikerna enligt van Dijks teori sammanfattar, då skulle rubriken ha hetat något i likhet med "Politikerna fördömer upploppet", men vid det här tillfället lyfts endast en aspekt av fyra möjliga fram. Detta kan dock förklaras med relevans teorin, och enligt den anses statsministers åsikt vara mest relevant för läsaren, på grund av hans popularitet och vikten av hans ord anses vara mer relevant än de andras. En annan intressant aspekt är att flera teman, som uttrycks genom kommentarer i hög grad uttrycker möjliga anledningar till varför upploppet har kommit till (5, 6). Till skillnad från några andra artiklar i analysen, kopplas anledningar till misslyckande och oansvarig politik, och inte till dödsdskjutningen som hände veckan innan.

D7 – Artikeln heter "Polisnotan för Husby: 10 miljoner", publicerades 29 maj 2013, och innehåller följande teman:

- 1) Upploppet krävde många resurser från polisen
- 2) Extra polismän kallades in
- 3) Upploppet krävde extra resurser från brandförsvaret

Artiklens rubrik och ingressen med brödtexten stämmer bra med varandra på en tematisk nivå. Alla textdelar fokuserar i hög grad på resultaten, nämligen de extra resurser upploppet krävde.

D8 – Artikeln heter "Bussar stoppas efter stenkastning", publicerades 21 maj 2013 och innehåller följande teman:

- 1) Kravallerna stoppade busstrafiken
- 2) En buss skjuts i Botkyrka

Liksom artikeln D7, fokuserar den huvudsakligen på resultaten. Resultatens natur är i för sig lite annorlunda på så sätt att D7 fokuserar mer på extra insatser från polisens sida, medan D8 är mer fokuserad på resultaten i form av trafikförstöringar i Husby. Intressant är dock att i slutet av artikeln tas det upp en bussbeskjutning, vilket enligt artikeln inte hade något hade att göra med själva upploppet och som dessutom ägde rum i ett annat område.

4.2.2 Dagspressen: Dagens Nyheter

D9 – Den första artikeln i DN som analyseras bär rubriken "Upplopp och bränder i Husby", publicerades 20 maj 2013 och tar upp teman i ingressen och brödtexten som kan uttryckas med propositionerna:

- 1) Ungdomar attackerade polisen
- 2) Ingen har gripits än
- 3) Upploppet kopplas till skjutningen veckan innan
- 4) Polisen bekräftar inte kopplingen
- 5) 50-tal hyresgäster evakuerade
- 6) Poliser skadades

I brödtexten utvecklas temat i rubriken vidare, och dessutom finns det en hel del nya teman som tas upp. Ett tema som återigen tas upp är dödsdjutningen av den 68-årige mannen (3, 4). Dessutom finns det teman som uttrycker resultaten, det vill säga att ingen har gripits än och att folk evakuerades från området, samt att poliser skadades i upploppet. Rubriken koncentrerar endast på huvudhändelsen, medan brödtexten även tar upp teman som handlar om anledningen och resultaten.

D10 – Artikeln heter "Flera gripna i Husby", publicerades på 21 maj 2013 och de andra textdelarna innehåller följande teman:

- 1) Oroligheterna fortsätter
- 2) Ungomarna förhindrar släcknings- och polisarbetet
- 3) Sex personen har gripits
- 4) Ingen polis är skadad
- 5) En man rånades i Husby
- 6) Kravaller har spritt till Fittja

Rubriken uttrycker ett resultat av upploppet. Det är två teman som tas upp i: teman som direkt handlar om kravallerna (1,2,6) och teman som uttrycker resultat (3,4). Intressant är dock det femte temat, som också tas upp i andra artiklars brödtexter, som handlar om en händelse, som egentligen inte hade något att göra med upploppet. En man rånades i Husby, och även om detta inte direkt var kopplat till upploppet, tas det upp flera gånger i olika artiklarna brödtexter.

D11 – Artikeln heter "Reinfeldt uttalade sig om Husby". Den publicerades på 21 maj 2013 och teman som förekommer i ingressen och brödtexten är sådana:

- 1) Reinfeldt fördömer upploppet
- 2) Reinfeldt uppskattar polisarbetet
- 3) Det finns mycket positivt i Husby
- 4) Skolor har en stor roll i integrationspolitiken

Denna artikel är åter igen ett bra exempel på den klassiska synen på rubriker och stämmer bra överens med Van Dijks och Thomson & Whites iakttagelser. I brödtexten tas det upp fyra olika teman, och alla är kommentarer av statsministern Reinfeldt. Rubriken sammanfattar alla tre teman med en generalisering, och uttrycker generellt att Reinfeldt kommenterade händelserna. Brödtexten beskriver närmare vad dessa kommentarer handlar om.

D12 – Artikeln heter "SD vill ha undantagstillstånd i Husby", publicerades i DN på 22 maj 2013 och handlar i stort sett också om åsikter av politikerna till händelserna. Teman som tas upp är följande:

- 1) SD vill ha hårdare tag i Husby
- 2) SD håller inte med Megafonen

Artikeln handlar om Sverigedemokraternas åsikter om händelserna i Husby. Hela artikeln kan ses som en kommentar av SD-politikerna om Husbyupploppet. Rubriken lyfter upp en aspekt av kommentarerna. Hela artikeln handlar om SD:s kommentarer, som är av olika slag, men i rubriken lyfts bara en av dem fram.

D13 – Den sista artikeln av dagspressen i analys heter "Polisen markerar med hög närvaro i Husby" och publicerades på 20 maj 2013. När man väljer att läsa vidare från rubriken, får man veta om följande teman:

- 1) Polisen vill skapa trygghet
- 2) En polisbil attackerades
- 3) Attacken var en isolerad händelse
- 4) Folk samlades i områden

Den här artikeln handlar i hög grad om resultaten. Rubriken tar upp polisens roll, vilken är att skapa trygghet i området och hela artikeln handlar om hur situationen har blivit lugnare och polisens roll i sammanhanget. Det tas också upp att det fortfarande finns folksamlingar i Husby, men situationen generellt har blivit lugnare.

4.2.3 Sammanfattning av ingresser och brödtexter i dagspressen

Sammanfattningsvis kan man säga att i jämförelse med vad rubrikerna säger, får en ingress- och brödtextläsare en relativt nyanserad bild av upploppet. I de flesta artiklarna behandlas de sistnämnda textdelarna som huvudhändelsen, vilket är själva upploppet, och uttrycks genom propositioner som handlar om stenkastning, vandalisering, förhindring av släckningsarbetet osv.

Flera teman som tas upp genomgående handlar om olika slags resultat, som upploppet orsakade. Till exempel tas det upp i artiklarna D1 och D9 att vid ett tillfälle blev polismän skadade i upploppet, medan ingen skadades vid ett annat tillfälle (D4, D10). En annan typ av resultat som tas upp är gripandet av de misstänkta (D2, D4, D10), och vid ett tillfälle sägs det att ingen hargripits än (D9). Andra konsekvenser som tas upp är trafikstockning (D8), extra insatser av myndigheterna (D7) och evakuering av folk (D9).

Dessutom finns det en hel del verbala reaktioner av olika slag på upploppet. Till exempel tar D6 upp statsministern Fredrik Reinfeldts, justitieministern Beatrice Asks, Miljöpartiets Åsa Romsons och Sverigedemokraternas Björn Söders kommentarer till händelserna, där de fördömer upploppet, och kopplar dess uppkomst till politiken. Till exempel skyller Romson och Söder upploppet på misslyckande och oansvarig politik. Reinfeldts kommentarer tas också upp i D11, där han säger att integrationspolitiken skall förbättras. Sverigedemokraternas kommentar tas också upp i D12 där det sägs att SD kräver hårdare tag vid hantering av situationen i Husby, och att de inte håller med Megafonen. En motsatt åsikt hittar man i kommentarer från ungdomsorganisation Megafonen och vittnen i Husby, och detta tas upp flera gånger. I artiklarna D1, D3 och D5 presenteras att har polisen använt övervåld och glåpord mot folket vid hantering av upploppet.

Där utöver tas genomgående incidenten som initierade hela upploppet upp, nämligen dödskjutningen av den 68-årige mannen i Husby av polisen veckan innan. Detta tas upp i fyra (D1, D2, D3, D9) av 13 artiklar. Dessutom tas det upp ett annat tema angående den här dödskjutningen.

Det sägs nämligen att folk blev upprörda på polisen, för att de gav ut fel information angående skjutningen, och att Megafonen kräver en oberoende undersökning av skjutningen. Det tas också upp ett par gånger att det också finns människor i Husby som är emot upploppet och samarbetar med polisen för att förhindra det (i D1, D4, D5).

Det är intressant att det också finns två teman som tas upp i dagspressens artiklar om Husby upploppet som enligt texterna själva inte har någon koppling till själva upploppet, och alltså är oberoende händelser. Dessa två teman är att en man rånades i Husby (D2, D10) och att en buss blev skjuten med ett lätt vapen i Husby (D8).

Sammanfattningsvis kan man säga att den bild en läsare får utav artiklarnas ingresser och brödtexter är att upploppet är en i hög grad komplicerad händelse, som har många viktiga aspekter. När det gäller upploppets uppkomst, så ligger det ganska stort fokus på möjliga anledningar. Det tas upp att en dålig politik ligger bakom de sociala och ekonomiska problem som har lagt en grund för upploppet. Dessutom tas incidenten som hände veckan innan det upp, samt att polisens beteende vid hantering av denna situation var orsaken till att ungdomarna tog sig ut på gatorna. Polisens olämpliga bemötande tas också upp när det gäller själva upploppet, och polisen kritiseras för användning av övervåld och även attacken mot de som försökte hjälpa dem. När det gäller konfliktens parter, så får man veta att konflikten inte endast sker mellan ungdomarna och polisen, och att det finns en tredje grupp människorna, som består av Husbyborna som är emot upploppet och försöker hjälpa polisen för att stoppa det. Det tas också flera gånger upp att polisen försöker bygga förtroende hos folket i Husby och vill skapa trygghet i området. Dessutom får läsaren veta att upploppet hade olika slags konsekvenser, till exempel att flera personer gripits av polisen, samt att vid några tillfällen blev poliser skadade. Andra konsekvenser som nämndes är de ekonomiska skador till myndigheterna, trafikstopp, evakuering av folket från området osv.

4.2.4 Kvällspressen: Aftonbladet

I det här avsnittet analyserast ingresserna och brödtexterna i kvällspressen med samma metod för att få veta vilka teman som tas upp i sammanhanget. Syftet med detta är dels att fastställa vilka teman som förekommer i rubriker och ingresser/brödtexter inom kvällspressen, dels att jämföra kvällspressen med dagspressen.

K1 – Den första artikeln från kvällspressen heter "Våldsamma upplopp i Husby i natt" och publicerades den 19 maj 2013. Artikeln innehåller teman som genom makroregler kan uttryckas med följande propositioner:

- 1) Ungdomar skapar oroligheter
- 2) Upploppet är kopplat till dödsskjutningen
- 3) Poliser skadades
- 4) Ungdomar vandaliserade
- 5) Polis använder övervåld
- 6) Polisen försöker bygga förtroende

Den här artikelns rubrik uttrycker huvudhändelsen, vilket är själva upploppet och dess existens. När man läser vidare, kommer man till teman som handlar om anledningen, eller närmare bestämt till handlingen som satte igång hela upploppet, vilket är dödsskjutningen i området veckan innan. Dessutom informeras läsaren om en annan händelse, som anses vara en annan ledning till upploppets spridning, eller fortsättning. Det sägs nämligen t att polisen har använt övervåld i Husby, och detta anses vara en viktig orsak till av upploppet fortsätter. Dessutom beskrivs hur polisen försöker bygga förtroende i Husby. Konflikten mellan polisen och ungdomarna i Husby visas alltså i ett ljus som inte kommer fram i rubrikerna. Där utöver sägs det att konflikten resulterade i skadade poliser. Det är återigen tydligt att rubriken sätter fokus på själva beskrivningen av upploppet, medan brödtexten tar upp många andra sidor av händelsen.

K2 – Den andra artikeln från Aftonbladet som analyseras har rubriken "Nya konfrontationer i Husby", publicerades 20 maj 2013 och tar upp följande teman:

- 1) Polisen attackeras
- 2) 7 poliser skadades
- 3) Ungdomarna vandaliserade byggnader
- 4) Husbyborna försökte stoppa ungdomarna
- 5) Sex personer greps
- 6) En man rånades i Husby
- 7) Megafonen skyller på polisen
- 8) Oroligheterna sprider sig

Artikelns rubrik handlar om fortsättningen av upploppet. När man klickar på rubriken och väljer att läsa vidare, introduceras man till många nya teman. Teman 1 och 3 är tematiskt de samma som i rubriken. Men också tas vad de nya konfrontationerna resulterade i (2, 5, 8) upp. Dessutom får man veta att det finns människor i Husby som har försökt stoppa upploppet och att parterna i konflikten inte endast är ungdomar och myndigheter, utan också en grupp Husbybor, som är emot ungdomarnas handlingar i området. Där utöver tas samma tema uppsom artiklarna D2 och D10, att en man rånades i Husby, fast det inte var en del av upploppet och är en helt separat incident. Intressant är att det här temat tas upp flera gånger i samband med Husbyupploppet, fast det inte har någon direkt koppling till detta. Dessutom beskrivs att oroligheterna sprider sig, vilket också är ett genomgående tema i brödtexterna i analysen.

K3 – Artikeln har rubriken "Efter upploppen i Husby: "Här kommer nästa polismord att ske"". Den publicerades 20 maj 2013 och innehåller följande teman:

- 1) Polismän attackeras ständigt
- 2) Folk ringer in falska larm
- 3) Västerorter är farliga (för poliser)

Artikelns rubrik handlar om den farliga situationen i Husby för polisen. Rubriken hänger bra ihop med temana i andra textdelar. I ingressen och brödtexten tas teman upp som kan uttryckas med propositionerna *Polismän attackeras ständigt*, *Folk ringer in falska larm* och *Västerorter är farliga*. Alla propositionerna handlar i huvudsak om hur farligt det är för poliser att jobba i Husby, samt om kommentarer från polisen som uttrycker samma sak, alltså den farliga situationen för polisen.

K4 – Artikeln heter "Fyra tonåringar anhållna efter upploppet i Husby". Den publicerades 21 maj 2013 och tar upp följande teman:

- 1) Flera ungdomar greps
- 2) Mamman fördömer sin sons handlingar
- 3) Flera anhållna har dömts tidigare

Artikelns rubrik handlar om ett konkret resultat av upploppet, vilket är att flera ungdomar gripits av polisen på grund av deras roll i upploppet. Alla teman i ingressen och brödtexten ligger tematiskt mycket nära rubriken. En mammas bedömning av sin son är en kommentar till temat som tas upp i

rubriken. Dessutom tas en annan aspekt av gripandet upp, nämligen att flera av de anhöllna är tidigare kända av polisen. Man kan konstatera att den här artikeln att den tematisk variation mellan de olika textdelarna artikeln består av.är ganska liten.

K5 – Den här artikeln heter "Reinfeldt bröt tystnaden om Husby", blev publicerad på 21 maj 2013 och tar upp följande teman:

- 1) Reinfeldt fördömer upploppet
- 2) Reinfeldt uppskattar polisarbetet
- 3) Upploppet började samtidigt med hockeyfinalen
- 4) Det finns sociala problem i Husby

Liksom artiklarna D6 och D11 i dagspressen, fokuserar den här artikelns rubrik på Reinfeldts kommentarer till upploppet. Teman som tas upp i artikelns ingress och brödtext utgår i stort sett just från rubriken, vilket är att Reinfeldt uttalat sig om situationen. Alla teman som tas upp kan sammanfattas med propositionen som står i rubriken, och på grund av detta kan man säga att för den här artikeln stämmer den klassiska synen på rubriken bra. Man kan säga att i det här fallet sammanfattar rubriken alla de teman som tas upp i ingressen och brödtexten, lyfter inte fram någon enskild händelse och tar inte upp teman som inte har en stark tematisk koppling till rubriken.

K6 – Artikeln heter "Löfven om Husby: Det är oacceptabelt och meningslöst", gavs ut på den 20 maj 2013 och innehåller följande teman:

- 1) Löfven fördömer upploppet
- 2) Det finns sociala och ekonomiska problem
- 3) Politikerna måste ta ansvar

Den här artikeln handlar också om en politikers bedömning av händelserna. I det här fallet handlar det om Socialdemokraternas partiledare Stefan Löfvens kommentarer. Det tas upp att Löfven också fördömer upploppet. Dessutom tas en annan aspekt av upploppets framkomst upp. I den här artikeln uttrycks Löfvens åsikter om vad som kan vara möjliga anledningar till upploppet. Det sägs nämligen att det finns sociala och ekonomiska problem i Husby, och att politikerna måste ta ansvar för detta. På en tematisk nivå kopplas alltså upploppet och politik ihop. I andra artiklarna fokuseras det i huvudsak på den konkreta händelse som satte igång upploppet, dvs polisens dödskjutningen veckan tidigare.

4.2.5 Kvällspressen: Expressen

K7 – Den första artikeln från Expressen i analysen bär rubriken "Stenkastning och explosioner i Husby". Den publicerades på Expressens websida på 20 maj 2013 och innehåller följande teman:

- 1) Ungdomar skapade oroligheterna
- 2) Poliser skadades
- 3) Flera personer evakueras
- 4) Kravaller har spridit till Fittja

I likhet med flera andra artiklar i analysen, uttrycker den här rubriken att det är upplopp i Husby. På en tematisk nivå tar den här artikeln upp flera aspekter av händelsen. Den är starkt koncentrerad på resultaten, och innehåller om teman som är orsakade av det som sägs i rubriken. Bland annat nämns att poliser skadades i upploppet (2), samt att flera personer evakuerades på grund av upploppet (3) och även att kravallerna har spridit sig till andra orter, i det här fallet till Fittja (4).

K8 – Artikeln heter "Här drar polisen vapen mot Husby-ungdomar", kom ut på 21 maj 2013 och tar upp följande teman:

- 1) Ungdomarna protesterade
- 2) Protesten var riktad mot dödsjutningen
- 3) Polisen drog vapen (mot ungdomar)
- 4) Sex personer greps

Den här artikelns rubrik tar ett upp en annan aspekt av huvudhändelsen, nämligen ett tema som kan uttryckas med propositionen *Polisen drog vapen (mot ungdomar)*. Rubriken ger en annan bild än den som målas upp i de flesta andra rubriker i analysen, nämligen att det inte endast är ungdomarna som är den aktiva parten i konflikten. Ingressen och brödtexten tar återigen upp temat om kopplingen mellan upploppet och polisens dödsjutning veckan innan. Det sägs också att ungdomar skapade kravaller och att detta resulterade i att polisen drog vapen mot dem. Det här temat kan anses vara genomgående i brödtexterna, och kan kopplas ihop med vad andra artiklar beskriver som övervåld från polisens sida. Dessutom tas det återigen upp ett återkommande resultat, vilket är att flera personer greps av polisen.

K9 – Den här artikeln har rubriken "Vittnet i Husby: Många är oroliga", publicerades på 20 maj 2013 och innehåller följande teman:

- 1) Många i Husby är oroliga
- 2) Polisen har ingen kontroll
- 3) Polisen kritiseras (för övervåld)

Rubriken i den här artikeln uttrycker en kommentar av ett vittne i Husby, och uttrycker att det finns många i området som är oroliga. Andra textdelarna av artikeln tar också upp en anledning till varför folket är oroliga, och detta kan uttryckas med propositionen *Polisen har ingen kontroll*. Dessutom tas ett annat tema upp, vilket är att polisen har fått kritik för användning av övervåld i Husbyupploppet.

K10 – Artikeln heter ""Polisen kallade oss 'luffare, apor, negrer'", gavs ut på 20 maj 2013 och innehåller följande teman:

- 1) Polisen attackerade Megafonens medlemmar
- 2) Megafonen är missnöjd
- 3) Många är oroliga
- 4) Oroligheterna är kopplade till dödsdjutningen

Rubriken uttrycker en kommentar, som handlar om polisens olämpliga beteende vid hanteringen av kravallerna i Husby. I hög grad ligger alla teman i artikeln tematiskt nära rubriken. Däremot tas återigen incidenten som startade hela huvudhändelsen upp. Tema 1, 2 och 3 handlar dock om vad som sägs i rubriken, nämligen att polisen har betett sig på ett dåligt sätt enligt Megafonen och att det har skapat stort missnöje i området.

K11 – Artikeln har rubriken "Bränder på flera nya platser i Stockholm". Den publicerades på 21 maj 2013 och textdelarna ingressen och brödtexten handlar om följande teman:

- 1) Polisstationen blev under attack
- 2) Kravaller sprider sig
- 3) 8 personer greps
- 4) Flera byggnader sattes i brand

Rubriken i denna artikel handlar om fortsättningen av upploppet, samtliga teman som tas upp i rubriken håller sig i stort till temat i rubriken. Olika aspekter av upploppets fortsättning beskrivs, och det kan uttryckas med propositionerna 1, 2 och 4. Det enda temat (3) som på något sätt skiljer sig från rubriken, är polisens gripande av personer.

4.2.6 Sammanfattning av ingresser och brödtexter i kvällspressen

Sammanfattningsvis kan man säga att det finns tydliga tendenser när det gäller tematiken i ingresserna och brödtexterna av kvällspressen angående Husbyupploppet 2013. Man kan konstatera att det finns en del teman i de nämnda textdelarna som tas upp flera gånger. Nästan alla artiklarnas ingresser och brödtexter ägnade sig till en viss grad åt beskrivelser och detaljer av huvudhändelsen, eller med andra ord kravaller skapade av ungdomarna (bilbränning, stenkastning, förhindring av släckningsarbete osv). Ett annat återkommande tema i artiklarna är spridningen av upploppet, vilket tas up i tre utav 11 artiklar (K2, K7, K11).

Dessutom tas det ständigt upp vad kravallerna resulterade i. Resultaten är av olika slag. Till exempel tas skadandet av poliser upp i artiklarna K1, K2 och K7, alltså i tre utav 11. Andra resultat som presenteras handlar om evakuering av människor (K7) och gripande av ungdomar (K2, K4, K8, K11).

Ett annat tema som är återkommande i flera ingresser och brödtexter, är polisens olämpliga beteende genom användning av övervåld eller glåpord (K1, K8, K9, K10), vilket anses vara en orsak till fortsättning av upploppet. Ett annat tema som tas upp gång på gång är incidenten som startade hela upploppet, alltså att polisen sköt en 69-årig man till döds. Detta tema tas upp i artiklarna K1, K8 och K10. När det gäller anledningar så kopplas detta också ihop med en oansvarig eller dålig politik i artikeln K6. I artiklarna K5 och K6 kopplas upploppet även ihop med de sociala problem som finns i Husby.

Dessutom handlar en del ingresser och brödtexter olika slags bedömningar och kommentarer till händelserna. T.ex tas det upp att Megafonen kritiserar polisen (K2, K10), och politikernas fördömande av ungdomarna (K5, K6), samt en mammas kritik (K4).

Dessutom handlar artiklarna i flera fall om den generella oron som upploppet har skapat både för poliser och Husbybor. Ett annat tema som tas upp i artikeln K2 är att det finns en grupp människor i Husby, som är emot upploppet och försöker stoppa det. Det är också märkligt att vid ett tillfälle (K2) nämns att en man som rånades i Husby, fast enligt texterna själva var det inte kopplat till upploppet.

Sammanfattningsvis kan man säga att läsaren får en bild utav kvällspressens ingresser och brödtexter om upploppet som en mycket nyanserad och mångsidig händelse. Man får veta att upploppet initierades av en händelse veckan innan (döddskjutningen), fast möjliga anledningar till upploppets framkomst kan även vara av politiskt (oansvarig och dålig politik) och ekonomiskt (arbetslöshet bland ungdomar i förorter) slag. Sedan får läsaren veta att både polisen och en del Husbybor försökte stoppa upploppet. Polisens beteende vid hantering av situationen fick hård kritik och anses vara anledningen till fortsatte och spreds till andra orter. Upploppet resulterade i skadade poliser, vandaliserade objekt på olika ställen i Stockholms förorter och gripande av flera ungdomar.

4.2.7 Jämförelse av ingresser och brödtexter mellan dagspress och kvällspress

När det gäller skillnader mellan dagspressen och kvällspressen i sammanhanget kan man säga att det finns inga märkvärdiga skillnader. De generella iakttagelserna som tas upp i sammanfattningar av dagspress (se. 30) respektive kvällspress (s. 37) är i stort sett likadana. Det finns ett par undantag, till exempel att till skillnad från kvällspress, tas det upp i dagspressen temat om bussbeskjutning, samt att vid sidan av Reinfeldts kommentarer, presenteras det även flera andra politikernas kommentarer, eller att i dagspressen presenteras det även de ekonomiska skador i siffrorna (10 millioner), men den generella bilden är i princip väldigt lik i båda två. Båda presstypens ingresser och brödtexter beskriver huvudhändelsens existens och expansion, samt tas det upp likadana konsekvenser (skador, begriping), kommentarer, anledningar och Husbybornas sida av situationen. Det kommer tydligt fram att variationen mellan olika textdelarna (rubrik mot ingress och brödtext) är mycket större än variationen generellt.

4.3 Vad rubrikerna inte säger om upploppet i Husby?

I det här avsnittet redogörs för skillnader mellan teman i rubrikerna och teman som förekommer i ingress och brödtext i samtliga analyserade artiklar. Till skillnad från rubrikerna fokuserar

ingresserna och brödtexterna i de analyserade artiklarna mycket på de händelser som anses ha satt igång upploppet. Rubrikerna fokuserar mycket på huvudhändelsen, kommentarer och resultat, och i någon mån även på orsaker till att upploppet fortsatte under flera dagar (polisens beteende vid hantering av upploppet). Ingresser och brödtext tar också upp dessa teman, men dessutom finns det en hel del andra teman i dem, som inte behandlas på motsvarande sätt i rubrikerna, och dessa avslöjar för läsaren att hela upploppet är mycket mer komplicerat och mångsidigt än vad som framkommer i rubrikerna. Ett återkommande tema, som tas upp i 7 artiklar, är händelsen som orsakade att ungdomarna tog sig ut på gatorna. Det tas även upp att det inte endast var dödsjutningen av den 69-årige mannen av polisen veckan innan som upprörde folket i Husby, utan även det faktum att polisen gav ut felaktig information angående detta. En förklaring till detta kan vara att incidenten hände veckan innan och att separata artiklar hade publicerats om detta tidigare. I det här fallet dyker dock frågan upp om läsarna kopplar ihop dessa händelser, eftersom ingen rubrik i analysen gör denna koppling.

Ett annat tema som tas upp i artiklarnas ingresser och brödtexter handlar om politikernas bedömningar av upploppet. De kan anses vara teman som berör möjliga anledningar till upploppets uppkomst. I fem artiklar behandlas nämligen kopplingen mellan upploppet och politiken. Det läggs mycket fokus på att det finns olika ekonomiska och sociala problem i Husby, vilka är orsakade av mindre lyckade politiska beslut.

Ytterligare ett annat viktigt tema som återfinns i flera artiklar är att det finns en grupp människor i Husby som står emot upploppet och som med hjälp av polisen vill stoppa det. Även om polisens övervåld eller dåliga beteende tas upp vid två tillfällen i rubrikerna, nämns i brödtexten av artikel D3 att det vid ett tillfälle var just dessa som vill hjälpa till, som bemöttes på ett våldsamt sätt av polisen. Tematiken kring polisens beteende visas alltså i ett mycket sämre ljus i brödtexterna än i rubrikerna. Även om rubrikerna två gånger nämner polisens dåliga beteende, så ägnas mycket mer utrymme åt detta i flera artiklars brödtexter.

När det gäller tematiken kring gripandet av de misstänkta, så lyfts det fram i artiklarnas brödtexter att många av de anhållna är kända av polisen tidigare för annan brottslighet medan det i rubrikerna endast fokuseras på att de har gripits och att de är unga.

Det är också märkligt att i tre artiklars brödtext tas det upp ett tema som inte har någon koppling till upploppet, nämligen att en man rånades och skadades i Husby. Dessutom omtalas det i en artikel en annan händelse, som saknar någon koppling till upploppet, nämligen att en buss blev skjuten med ett lätt vapen i Husby. Det är intressant att brödtexterna även tar upp teman som inte har någon koppling till händelserna, endast för att peka på det faktum att ingen koppling finns. En förklaring till detta kan vara att journalisterna förmodar att folket skulle göra någon slags koppling mellan dessa isolerade negativa incidenter och upploppet, och vill förebygga detta.

Sammanfattningsvis kan man säga att på en tematisk nivå finns det en tydlig skillnad mellan textdelarna rubrik och ingress/brödtext. Variationen ligger i att till skillnad från rubrikerna, fokuserar ingresser och brödtexter mycket på orsaker och på Husbybornas uppfattning av situationen.

4.4 Resultat

I det här avsnittet ges det tydliga svar på frågorna som ställdes i början av uppsatsen. Meningen med detta är att kort presentera det konkreta resultat som analysen lett fram till.

1) Vilka teman tas upp i rubrikerna angående Husbyupploppet?

På den tematiska nivån är rubrikerna i analysen tydligt fokuserade på huvudhändelsen, det vill säga själva upploppet, samt dess expansion över tiden. Utav 24 rubriker i analysen uttrycker 9 händelser som kan uttryckas med propositionerna *Det är upplopp* och *Upploppet expanderar*. De handlar i hög grad om att det kastas sten, bränns bilar och att oroligheterna sprider sig. Det andra viktiga temat som tas upp i rubrikerna vid flera tillfällen är de konkreta negativa och destruktiva konsekvenserna av upploppet, till exempel att polismän blev skadade, trafiken stoppades, stor samhällskostnader osv. Det tredje genomgående temat i rubrikerna är olika slags kommentarer till händelserna, vilka i de flesta fall handlar om negativa kommentarer till upploppet. I mindre grad tas det också upp teman, som berör det generella säkerhetsläget i Husby, till exempel att situationen är farlig för polisen och att många i området är oroliga. Det blir också ganska klart i analysen att i flera fall är rubrikerna inte sammanfattande, utan de lyfter fram något sekundärt, som antas vara relevant för läsaren.

2) Vilka teman tas upp i ingresserna och i brödtexterna?

Även i ingresserna och brödtexterna berörs huvudhändelsen upp i ganska stor utsträckning, dess spridning och fortsättning över tiden. Dessutom tas flera gånger konsekvenser upp, till exempel att polismän blev skadade, personer greps, Husbybor evakuerades från området, busstrafiken stördes och att det hela krävde extra resurser från myndigheterna. Dessutom finns det olika teman i dessa textdelarna som handlar om olika slags kommentarer. Kommentarer kommer ifrån ett antal olika källor, bland annat från politikerna, Megafonens medlemmar, vittnen, polisen osv. Det meddelas att Megafonen fördömer polisen och politiker fördömer deltagare i upploppet. Ett annat återkommande tema i flera ingresser och brödtexter är polisens olämpliga beteende genom användning av övervåld eller glåpord, vilket medförde att upploppet fortsatte och spreds. Dessutom omtalas flera gånger en tidigare incident som startade hela upploppet, alltså polisens dödsskjutningen av en 69-årig man. När det gäller orsaker bakom upploppet så kopplas detta också ihop med en oansvarig eller dålig politik, vilket framkommer av olika politikernas kommentarer. Ett annat tema som får uppmärksamhet, är att det fanns personer i Husby som var emot upploppet och ville samarbeta med polisen, det vill säga att det fanns en tredje part i konflikten. Där utöver stöter man på teman som inte har någon koppling till upploppet, t.ex. ett rån i Husby.

3) På vilket sätt skiljer sig informationen i rubriker och andra textdelar?

Rubrikerna är på grund av sitt utrymme mycket mer koncentrade på få teman. Märkligt är dock de ofta är samma teman som tas upp i rubrikerna. Andra textdelar (ingresser och brödtexter) ger däremot en mer nyanserad och mångfacetterad bild av hela händelsen på tematisk nivå, vilket skingrar mycket av de spekulationer som kan uppstå hos läsare som bara läser rubrikerna. Detta gäller i synnerhet möjliga orsaker bakom kravallerna i Husby. Detta visar att rubrikerna i analysen i viss mån är misvisande. Även om de inte direkt motsäger något av det som sägs i brödtexter, så avslöjar de ständigt samma vissa aspekter och tema av upploppet, och bilden man får av dem stämmer inte med bilden som målas upp av de andra textdelarna, alltså att upploppet är en komplicerad händelse, som orsakades av många olika faktorer på flera nivåer.

4) Finns det skillnader mellan dagspress och kvällspress när det gäller tematiken i olika textdelarna?

Det finns tydliga skillnader mellan dagspress och kvällspress när det gäller rubriker, men skillnaderna är mycket mindre när det gäller ingresser och brödtexter. Den tydligaste skillnaden mellan dagspress och kvällspress kommer fram i tematiken i rubrikerna. I dagspressen får läsaren

intryck av våldsamma kravaller och vandalisering som polisen försöker stoppa, men i kvällspressen framställs det som en konflikt mellan två konkreta parter.

Svaren på dessa fyra frågor visar klart att en läsare som endast läser rubrikerna får en helt annan bild av upploppet än en läsaren som också tar sig tid att läsa ingress och brödtext. Rubrikläsare får en mycket förenklad och ensidig bild av händelsen, och fyller ut de aspekter som saknas med spekulationer, speciellt när det gäller bakomliggande orsaker. Den andra typen av läsare får däremot en bild av situationen som en komplicerad händelse, med många olika sidor och orsaker..

5. AVSLUTANDE DISKUSSION

I det här avsnittet redogörs för hur resultatet av den här analysen kan tolkas, och hur de tendenserna som kommit kan förklaras, samt presenteras möjliga vägar för vidare forskning.

Hur skall man förklara skillnader mellan dagspress och kvällspress när det gäller rubriker? En möjlig förklaring till de tematiska skillnaderna mellan rubrikerna i de två presstyperna kan ligga i deras karaktär. Dagspressen anses vara mer formell och officiell i sina rubriker, och vill förmodligen behålla bilden av sig som en seriös och saklig källa, medan kvällspressen å andra sidan lägger fokus på konflikten och på emotioner, för att dess läsare redan förväntar sig en mer sensationella nyhetsrapportering. En annan möjlig förklaring till detta är att kvällspressen vill kontrastera mot det mot dagspressen, som bygger oftast på auktoriteten, och därför medvetet fokuserar mer på den andra parten i konflikten, som inte fick uppmärksamhet i dagspressen.

En annan tendens som kom fram i resultatet är att andra textdelar i stor utsträckning är av samma slag på den tematiska nivån, dvs att samma teman tas upp gång på gång i ingresserna och brödtexterna både i dagspress och kvällspress. Detta kan bero på att utrymmet för olika teman inom dessa textdelar är mycket större, och därför tas det där alla teman upp som finns om händelsen.

En annan tendens som dyker upp i analysen är att i rubrikerna ligger väldigt lite fokus på anledningar till händelserna. Detta leder till att en rubrikläsare endast får spekulera över dem, dra egna slutsatser om varför det har hänt och förknippa det med egna tidigare erfarenheter och kännedom om Husby osv. Rubrikläsare får alltså en rätt så bristfällig bild av saken. En förklaring till detta kan vara att temat om dödsjutningen veckan innan tas upp i artiklar som publiceras en vecka tidigare, och journalisterna antar att läsarna gör en koppling mellan dessa två saker själva. Fenomenet kan också förklaras med relevansteorin, alltså att journalisterna tycker att orsakerna i det här fallet är alltför komplicerade och diffusa, och därför inte kan beskrivas med en bra rubrik, som är kort och intressant. Som tidigare gått fram, finns det många olika anledningar, t.ex. de bredare sociala och ekonomiska problem orsakade av politiken, den initierande dödsjutningen, som försökte döljas av polisen med mera. Det går alltså inte att framföra sådan information kort och intressant med en rubrik, för att sådan information kräver en stor processiv insats av läsaren.

5.1 Vidare forskning

Vidare forskning behövs för att få veta om rapportering av viktiga händelserna i massmedia överhuvudtaget följer tendenserna som presenteras i den här analysens resultatdel, eller om varje situation behandlas på ett eget sätt. Ett större material skulle alltså behöva analyseras med samma metod för att få veta om dessa tendenser är universiella.

Det skulle också vara av nytta att jämföra resultatet i den här uppsatsen med olika typer av läsaers eller mediekonsumenters syn på och åsikter om Husbyupploppet. Det vill säga att det bör undersökas hur rubrikläsarnas uppfattning av upploppet korrelerar med med den bild som framträder av de rubriker som analyserades i den här uppsatsen, på motsvarande sätt bör man undersöka och jämföra helartikelsläsares bild av upploppet med med den bild av upploppet som framträder i ingresser och brödtexter i analysen. Det bör kollas om olika läsartyper i verkligheten uppfattar situationen så som den presenteras för dem i olika textdelar. I den här analysen utgås det ifrån sändarperspektivet, dvs vilken information sänds ut, men det skulle också vara av nytta att undersöka mottagarens perspektivet i detta sammanhang. En undersökning som jämför dessa två perspektiv är ett steg framåt mot att förstå hur massmedierna medvetet eller omedvetet påverkar konsumenternas syn på sin omgivning.

En annan möjlighet att gå vidare med det här resultatet är det politiskt ideologisk perspektivet. Som beskrivits i avsnittet Syfte (s. 1), är tidningarna idag politiskt ideologiserade, och utifrån det antagandet kan man jämföra den politiska ideologin i nyhetsdiskursen just på den tematiska nivån. Det skulle vara intressant att få veta på vilket sätt de tendenser, som kommit fram i den här analysen, är kopplade till olika politiska ideologier. Det är tydligt att rubrikerna i dagspressen och kvällspressen skiljer sig på den tematiska nivån, och när man utgår ifrån att de flesta moderna läsarna ägnar mycket tid åt rubrikerna, skulle det vara intressant att undersöka om dessa skillnader pekar på någon slags politisk ideologi vid rapportering av olika händelser. En annan väg att gå i detta sammanhang är att undersöka hur samma händelser behandlas på den tematiska nivån i rubrikerna i olika länders massmedier, dvs att utgå från ett internationellt perspektiv.

En annan aspekt, som man inte bör bortse ifrån vid undersökning av skriftliga massmedia är de senaste decennierna förändringar av massmedias villkor, exempelvis digitalisering och globalisering och hur dessa förändringar har påverkat förhållandet mellan rubriker och andra textdelar. Det

diakroniska perspektivet är till hjälp för att förstå vilka de pågående tendenserna är inom den skriftliga massmediedieskursen, och hur dessa tendenser har förändrat över tid. Det är tydligt att den klassiska synen på rubrikerna som sammanfattningar har försvagats över tid, och för att få veta åt vilket håll rubrikernas funktion rör sig på grund av globalisering och digitalisering skulle detta behov undersökas ifrån ett diakroniskt perspektiv.

En komparativ analys av rubrikerna i papperstidningen och webbtidningen skulle också kunna kasta ljus över hur nyheternas form påverkar läsaren. Det finns många uppenbara skillnader mellan dessa två typer, och en undersökning av dessa skillnader skulle kunna kasta ljus över rubrikernas påverkan, dvs om man först endast möter rubriken (webbtidningen) eller och när man ser alla textdelar på en gång (papperstidningen).

Dessutom finns andra nya fenomen som borde undersökas i samband med rubriker. Ett ganska nytt fenomen är förändringen av rubriker på en och samma nyhetsartikel, alltså de fall där man först möter en rubrik vid läsning av nyheter på webben, och sedan när man har klickat på den för att läsa vidare, får en annan rubrik på samma nyhet, dvs att rubriken ändras när man klickar på den.

Med hänsyn till detta vore det också nyttigt att undersöka övriga visuella drag i nyheterna tillsammans med texten. Med detta menar jag att det borde tematiska undersökas förhållanden mellan teman i olika textdelar och teman i bilder och videoklipp som kompletterar artiklarna.

6. LITTERATURLISTA

- Allern, Sigurd & Blach-Ørsten, Mark (2011) "The News Media as a Political Institution : A Scandinavian perspective" *Journalism Studies*, Vol. 12, Nr. 1, 92-105.
- Blake, Andrew C. (2007) "Media-Generated Shortcuts: Do Newspaper Headlines Present Another Roadblock for Low Information Rationality?" *Harvard International Journal Of Press/politics* 12(2), 24-44
- Blake, Andrew C. (2008) "Behind the Headlines, It's a Different Story? Variations in the Supply of Mass-Mediated Political Information." Paper presented at the Canadian Political Science Association Annual Conference. Vancouver, Canada, 1-36
- De Lange, Joke; Vasic, Nada & Avrutin, Sergey (2009) "Reading between the (head)lines: A processing account of article omissions in newspaper headlines and child speech " *Lingua*, vol 119, Issue 10, 1523–1540
- Dor, Daniel (2003) "On newspaper headlines as relevance optimizers " *Journal of Pragmatics*, 35, 5, 695-721
- Mitchelstein, Eugenia & Boczkowski, Pablo J. (2010) "Online news consumption research: An assessment of past work and an agenda for the future." *News Media & Society*, vol. 12 no. 7, 1085-1102
- Molek-Kozakowska, Katarzyna (2013) "Towards a pragma-linguistic framework for the study of sensationalism in news headlines" *Discourse & Communication*, May 2013 vol. 7 no. 2, 173-197
- Thomson, Elizabeth A. & White, Peter R. (2008) "The news story as rhetoric: linguistic approaches to the analysis of journalistic discourse", in E. A. Thomson & P. R.R.. White (eds), *Communicating Conflict: Multilingual Case Studies of the News Media*, 1 ed, Continuum, New York, 1-25

- Van Dijk, Teun A. (1985) "Structures of news in the press" (ed.) *Discourse and Communication: New Approaches to the Analysis of Mass Media Discourse and Communication*. Berlin ; New York : de Gruyter, 69-93
- Van Dijk, Teun A. (1988) "News as discourse." Hillsdale, NJ : Lawrence Erlbaum Associates
- Van Dijk, Teun A. (2000) "New(s) Racism: A Discourse Analytical Approach" In: Simon Cottle (Ed.), *Ethnic Minorities and the Media*. Milton Keynes, UK: Open University Press, 33-49
- White, Peter R.R. (2005) "Subjectivity, Evaluation and Point of View in Media Discourse" in *Grammar, Text & Context: A Reader*, Coffin, C. & O'Halloran, K. (eds), London & New York, Arnold: 229-257
- Örnebring, Henrik & Jönsson, Anna Maria (2004) "Tabloid journalism and the public sphere: a historical perspective on tabloid journalism", *Journalism Studies*, Volume 5, Number 3, 283–295
- Örnebring, Henrik (2009) "Comparative European journalism: the state of current research" Working paper, Oxford: Reuters, Institute for the Study of Journalism/ Oxford University, 1-22

6.1 Primärkällor

- Bloodworth, C, Hulander, S & Julander, O (2014) "Bränder på flera nya platser i Stockholm", *Expressen* <http://www.expressen.se/nyheter/brander-pa-flera-nya-platser-i-stockholm> (Hämtad 2014-04-06)
- Bloodworth, C, Wallin, E & Julander, O (2014) "Stenkastning och explosioner i Husby", *Expressen* <http://www.expressen.se/nyheter/stenkastning-och-explosioner-i-husby> (Hämtad 2014-04-06)
- Carp, O (2014) "Flera gripna i Husby", *Dagens Nyheter* <http://www.dn.se/sthlm/flera-gripna-i-husby/> (Hämtad 2014-04-06)

- Carp, O (2014) "Upplopp och bränder i Husby", *Dagens Nyheter*
<http://www.dn.se/sthlm/upplopp-och-brander-i-husby/> (Hämtad 2014-04-06)
- Dabrowski, S (2014) "Här drar polisen vapen mot Husby-ungdomar", *Expressen*
<http://www.expressen.se/nyheter/har-drar-polisen-vapen-mot-husby-ungdomar>
(Hämtad 2014-04-06)
- DN/TT (2014) "Reinfeldt uttalade sig om Husby", *Dagens Nyheter*
<http://www.dn.se/sthlm/reinfeldt-uttalade-sig-om-husby/> (Hämtad 2014-04-06)
- Efendic, N (2014) "Kravaller för tredje natten i rad", *Svenska Dagbladet*
http://www.svd.se/nyheter/inrikes/kravaller-for-tredje-natten-i-rad-i-vasterort_8196232.svd
(Hämtad 2014-04-06)
- Eidevall, M (2014) "Megafonen om upploppet i Husby", *Svenska Dagbladet*
http://www.svd.se/nyheter/inrikes/megafonen-om-upploppet-i-husby_8189540.svd (Hämtad 2014-04-06)
- Eidevall, M (2014) "Polisnotan för Husby: 10 miljoner", *Svenska Dagbladet*
http://www.svd.se/nyheter/inrikes/polisnotan-for-husby-10-miljoner_8220980.svd
(Hämtad 2014-04-06)
- Ennart, H (2014) "Bussar stoppas efter stenkastning", *Svenska Dagbladet*
http://www.svd.se/nyheter/inrikes/bussar-i-husby-stoppas-efter-stenkastning_8196410.svd
(Hämtad 2014-04-06)
- Ennart, H & Pehrson, J (2014) "Stenkastning och nya bilbränder", *Svenska Dagbladet*
http://www.svd.se/nyheter/inrikes/extra-insatser-ska-halla-husby-lugnt_8191974.svd
(Hämtad 2014-04-06)
- Granlund, J (2013) "Forskare: Snus bra för folkhälsan", *Aftonbladet*
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article17562426.ab> (Hämtad 2013-09-30)

- Haimi, R (2014) "SD vill ha undantagstillstånd i Husby", *Dagens Nyheter*
<http://www.dn.se/sthlm/sd-vill-ha-undantagstillstand-i-husby/> (Hämtad 2014-04-06)
- Holmberg, K (2014) "Polisen markerar med hög närvaro i Husby", *Dagens Nyheter*
<http://www.dn.se/sthlm/polisen-markerar-med-hog-narvaro-i-husby/> (Hämtad 2014-04-06)
- Johansson, A (2014) "Efter upploppen i Husby: "Här kommer nästa polismord att ske"",
Aftonbladet <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article16806656.ab> (Hämtad 2014-04-06)
- Karlsson, J (2014) "Reinfeldt bröt tystnaden om Husby", *Aftonbladet*
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article16817867.ab> (Hämtad 2014-04-06)
- Micic, M (2014) "Fyra tonåringar anhållna efter upploppet i Husby", *Aftonbladet*
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article16817554.ab> (Hämtad 2014-04-06)
- Rogsten, E (2014) "Vittnet i Husby: Många är oroliga", *Expressen*
<http://www.expressen.se/nyheter/vittnet-i-husby-manga-ar-oroliga> (Hämtad 2014-04-06)
- Stenquist, V (2014) "Löfven om Husby: Det är oacceptabelt och meningslöst", *Aftonbladet*
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article16811298.ab> (Hämtad 2014-04-06)
- Svd/TT (2014) "Statsministern: "Det är inte okej"", *Svenska Dagbladet*
http://www.svd.se/nyheter/inrikes/reinfeldt-och-ask-om-kravallerna-i-husby_8195080.svd
(Hämtad 2014-04-06)
- SvD/TT (2014) "Upplopp och bränder i Husby", *Svenska Dagbladet*
http://www.svd.se/nyheter/inrikes/upplopp-och-brander-i-husby_8188862.svd (Hämtad 2014-04-06)
- Svd/TT (2014) "Orolig natt och brända bilar i Husby", *Svenska Dagbladet*
http://www.svd.se/nyheter/inrikes/annu-en-orolig-natt-i-husby-de-kastar-sten-pa-brandbilarna_8192632.svd (Hämtad 2014-04-06)
- TT (2014) "Polisen kallade oss 'luffare, apor, negrer'", *Expressen*
<http://www.expressen.se/nyheter/polisen-kallade-oss-luffare-apor-negrer> (Hämtad 2014-04-06)

Wallroth, E & Andersson, S (2014) "Våldsamma upplopp i Husby i natt", *Aftonbladet*
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article16804681.ab> (Hämtad 2014-04-06)

Wiman, E, Granlund, J & Habul, K (2014) "Nya konfrontationer i Husby", *Aftonbladet*
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article16811862.ab> (Hämtad 2014-04-06)

7. RESÜMEE

Käesolva magistr töö pealkiri on "KIVIDE LOOPIMINE JA PLAHVATUSED HUSBYS: Võrdlev tekstianalüüs teemadest Husby rahutusi käsitlevates ajaleheartiklites". Töö eesmärk on analüüsida kuidas käsitletakse temaatilisel tasemel ühte konkreetset sündmust Rootsi massimeedias. Täpsemalt uuritakse milliseid teemasid tõstetakse esile Husby rahutuste kohta internetis avaldatud ajaleheartiklite erinevates osades (pealkiri, sissejuhatus ja põhitekst). Analüüsitav sündmus on seega Husby rahutused, mis leidsid aset Stockholmis 2013-nda aasta maikuu lõpus. Uurimismaterjaliks on valitud 24 ajaleheartiklit, mis avaldati Rootsi suurimate ajalehtede internetiversioonides (Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Aftonblade ja Expressen) ajavahemikul 19 kuni 29 mai aastal 2013. Eesmärk on teada saada, millist informatsiooni temaatilisel tasandil esitati jooksvalt selle sündmuse kohta lugejale, kes sirvis vaid pealkirju, ning millist informatsiooni lugejale, kes luges läbi ka teised tekstiosad. Põhiküsimused, millele analüüsiga vastust otsitakse, on järgmised: Milliseid teemasi käsitletakse Husby rahutuste kohta ajaleheartiklite pealkirjades? Milliseid teemasi käsitletakse Husby rahutuste kohta ajaleheartiklite teistes tekstiosades (sissejuhatus ja põhitekst)? Millised on erinevused antud kontekstis päevalehtede ja õhtulehtede vahel?

Analüüsis lähtutakse eeldusest, et tüüpiline tänapäeva kirjaliku massimeedia tarbija veedab suure osa internetis uudiste lugemisest pealkirjade sirvimisele, ning artikleid kui terviktekste loetakse vaid juhul, kui artikkel käsitleb midagi, mis langeb kokku lugeja individuaalsete huvidega. Teine oluline teoreetiline eeldus on see, et informatsioon temaatilisel tasandil erineb märkimisväärselt pealkirjade ja ülejäänud tekstiosade vahel. See võib omakorda põhjustada selle, et inimene, kes loeb pelgalt pealkirju, saab oluliselt teistsuguse ettekujutuse sündmustest, võrreldes inimesega, kes loeb läbi ka ülejäänud tekstiosad. Tähtis lähtepunkt antud analüüsis on ka see, et erinevalt trükitud ajalehtede lugemise puhul, lähtub internetis uudiste lugeja eeskätt just pealkirjadest, ning huvi korral on ta sunnitud tegema lisapanuse pealkirjale klikkamise näol, et saada teada, mida teistes tekstiosades kirjutatakse. Sellest lähtuvalt käsitletakse siin analüüsis pealkirju kui ühte tekstuaalset üksust, ning sissejuhatust koos põhitekstiga kui teist tekstuaalset üksust. Kui paberväljaannete puhul esitletakse lugejale pealkiri, sissejuhatus ja põhitekst üheaegselt, siis internetiuudiste puhul esitletakse lugejale kõigepealt pealkiri, ning alles sellele klikkides esitletakse talle sissejuhatus koos põhitekstiga, ning seda samaaegselt.

Analüüsi läbiviimiseks kasutatakse selles töös Teun A. Van Dijki loodud makroreegleid, mida ta on selgitanud oma raamatus *News as Discourse* (1988), ning mille abiga luuakse suurematest

teksiosadest (nagu näiteks lõik) propositsioonid, mis omakorda võtavad üldiselt kokku selle, millest see tekstiosa räägib. Propositsiooni abil väljendatakse seega ühte aspekti või teemat kogu sündmuse kohta, ning seejärel võrreldakse nende teemade esinemissagedust nii erinevate teksiosade kui ka erinevate meediaväljaannete vahel.

Analüüsiga jõuti mitmede oluliste järeldusteni. Analüüsi tulemustest lähtuvalt võib järeldada, et pealkirjad keskenduvad suurel määral väga vähestele läbivatele teemadele, ning katavad vaid osa teemadest, millest kirjutatakse artiklite teistes osades. Pealkirjade puhul tuli ka välja üks oluline erinevus päevalehtede ja nõ "kollaste" ajalehtede vahel. Nimelt käsitlesid päevalehtede pealkirjad sündmusi Husbys kui märatsemist või mässu, mida üritati politsei poolt peatada. Õhtuväljaannete pealkirjades käsitleti aga teemasid, mille valguses olid Husby rahutused konflikt kahe konkreetse osapoole vahel, ning erinevalt päevaväljaannetest keskenduti ka teemadele, millest võis järeldada, et rahutused Husbys ei ole pelgalt ühepoolne agressioon ühe kaitsva ning ühe ründava poole vahel. Oluline ühine joon aga nende kahe ajalehetüübi puhul on see, et pealkirjades ei käsitletud teemasid, mis heidaks valgust kogu sündmuste põhjustele, samas kui destruktivseid tagajärgi tõsteti esile korduvalt. Artiklite sissejuhatuste ja põhitekstide analüüsi tulemus näitab, et nende tekstiosade sisene teemade variatsioon on võrreldes pealkirjadega märkimisväärselt suurem. See tähendab, et nendes osades käsitletakse mitmeid olulisi aspekte, mida pealkirjades üldse ei olnud kajastatud. Näiteks käsitleti sissejuhatustes ja põhitekstides korduvalt teemasid, mida võib pidada Husby rahutuste põhjusteks. Olulisi erinevusi päeva- ja õhtuväljaannete vahel aga nende tekstiosade puhul ei leitud. Kokkuvõtvalt lubab analüüsi tulemus eeldada, et lugejad, kes Husby rahutuste ajal Rootsi kirjaliku massimeediat tarbides pealkirjadest edasi ei lugenud, said rahutustest teistsuguse ettekujutuse, kui need lugejad, kes lugesid artikleid tervikuna. Eriti puudutab see just rahutuste tekkepõhjuseid, mille kohta pealkirjade sirvijad võisid informatsiooni puudumise tõttu tugineda vaid iseenda spekulatsioonidele ja eelnevatele kogemustele. Lugejale esitati kogu sündmusest seega pealkirjade kaudu olulisel määral lihtsustatud või nõ must-valge variant, ning alles artikleid tervikuna lugedes avaneb lugejal võimalus teada saada kui nüansirikas ja keeruline see sündmus tegelikult oli.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, _____ Artur_Kokk _____,
(*autori nimi*)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
"KIVIDE LOOPIMINE JA PLAHVATUSED HUSBYS: Võrdlev tekstianalüüs teemadest Husby
rahatusi käsitlevates ajaleheartiklites" _____,
(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on _Niklas_Henriksson _____,
(*juhendaja nimi*)

- 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, **16.05.2014**